

Deinde tradit ei thuribulum dicens:

Accipe potestatem et permissionem¹ thurificandi et adolendi odorem suavitatis in ministerio mysterii.

Et ordinandus incensat sanctam mensam ter et dicit: Atque etiam pacis etc. Benedic Domine.

Et episcopus dicit ter:

Benedictio et gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto, nunc etc.

Deinde: Per sanctam crucem. Custodi nos et hunc famulum tuum, Christe. Pater noster.*)

*Et spirituali amore et sancto osculo salutem ordinandum et ipse fortiter maneat in ecclesia, et cognoscat se ipsum, quales gratias receperit.**)*

Opus eorum majus est quam subdiaconi. Scilicet: In missa sanctum evangelium apportent et legant in auscultationem populi, sed etiam Sanctum Sacramentum ab oblatorio portantes adducant sacerdoti celebranti.

Ordinatio presbyteri.

Septimus gradus sancti ordinis: presbyteratus.

*Vespere ante "vocationem" ordinationis***) archiepiscopus sedens in throno in medio congregationis et coram omni multitudine examinet ordinandum multa circumspeditione secundum necessitatem admonitionis sancti Gregorii Rhetoris magni magistri.*

Primum videat, utrum habeat scientiam sufficientem ad presbyteratum nec ne. Nam si ignarus sit, ne ordinet eum, nam ignorantia irrationalium est, et irrationalis ne fiat sacerdos; quapropter dicit Propheta: Labia sacerdotis custodient scientiam, nam os Domini omnipotentis est. Quae igitur ab ore Omnipotentis dicta sunt, scire debet sacerdos; deinde poterit dici Os ejus.

Secundo videat, utrum orthodoxus sit nec ne, nam si erit haereticus, non est ordinandus; quapropter dicit Apostolus: Ejice fermentum malitiae, ne totum fermentetur. Duplex est autem haereticus. Primum is, qui verbo fit haereticus in divinis. Secundo is, qui in moribus sacerdotii aliquid impuri doceat, qui labentem erigit, et lapsum et vacillantem ad sacramenta Ecclesiae invitiat, quos sancti patres impediunt canonibus a septem sacramentis Ecclesiae. Tales separati sunt a gratia Dei et excommunicati.

Tertio videat, licet sciens sit et orthodoxus, utrum habeat etiam opus justitiae, annon; nam si opere indignus sit, licet habeat omnem scientiam, ordinandus non est. Quapropter dicit Paulus: Manus cito nemini imposeris, neque communicaveris peccatis alienis.

¹ S deest: et permissionem.

*) Ex S. episcopus post haec continuat et absolvit liturgiā, intra quam neodiaco-nus communionem suscipit.

***) Per viginti continuos dies in sanctuario versatur et ministrat. Ita S.

****) Ex S. cum dominica conferatur presbyteratus, vespere sabbati.

Nam Satanas, licet omnem habeat scientiam, tamen propter malitiam expulsus est a gratia Dei et ab ordinibus angelorum. Item, divina potestas super indignos non quiescit, nam sanctitas fit objectum potestatis ordinum, et quando non est sanctitas, non quiescit super eum potestas, sicut sine fundamento aedificium non stat, ita etiam, si post presbyteratum tollitur sanctitas, cum ea solvitur et potestas.*)

Quarto si dignus fuerit presbyteratu, videat, utrum pervenerit ad mensuram aetatis necne; nam si fuerit immaturus et imperfectus aetate, ne ordinetur, nam omnis juvenis puritatis (sanctitatis) studens erit et gloriae amans, non enim habet ullam cogitationem impudicitiae, sed quando pervenerit ad mensuram aetatis, deinde apparent passiones naturae in eo, et a natura devictus cadit in peccata et errans conteritur. Quapropter necesse est, mensuram aetatis examinare, ut tranquilla sit natura in quocunque opere et perfecta voluntate eligat, quodquod voluerit, et innocentes sint invitatores ejus. Sed si quis dixerit: quod si juvenis repletus sit omni sapientia et sanctitate, licet eum ordinare, nam ad hoc idoneus est, sicut dicit Salomon: Senectus enim venerabilis est non diuturna, neque annorum numero computata: cani autem sunt sensus hominis, et aetas senectutis vita immaculata. Dicimus utique, verum est hoc, nam: Qui fidelis est in minimo, et in majori fidelis erit. Sed dicimus, non est (valet) hoc apud omnes duabus de causis: Primum: multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

Secundo: quia hoc est opus perfectorum. Si igitur juvenis sit etiam scientiā et innocentia perfectus, sed aetate et voluntate immaturus, fortasse, quando aetate et voluntate perfectus erit, opus sanctitatis in imperfectum pervenit, et fit dupliciter imperfectus, hoc est, tunc aetate, nunc opere. Quapropter necesse est, ut, quando duae perfectiones consentiunt, hoc est voluntas et sanctitas cum aetate, deinde duplici perfectione, spiritu et corpore, suscipiat gradum perfectum presbyteratus. Quapropter dicit Dominus: Si duo ex vobis consenserint de omni re, fiet illis, quodcumque petierint. Melius igitur est, fieri totaliter perfectus, quam fieri imperfecte perfectus. Quapropter dicit Dominus: Estote vos perfecti, sicut et Pater vester coelestis perfectus est. Et qui perfectus est aetate, ecce hic est trīginta annorum. Sicut dicit Apostolus Paulus: Donec occurramus omnes in unitatem in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi; et hoc est tempus accipiendi hujus potestatis gratiam, sicut et Christus accipiens Spiritum Sanctum a Patre distribuit in membra sua in sancta regeneratione lavacri.

Quinto examinet episcopus ordinandum, utrum a piis genitoribus et puro thoro sit natus necne. Nam si alienigenae sit semen sive apostatae, sive a fornicatione natus, ne ordinet eum. Nam licet baptismus sit mundatus puer, nec judicetur filius cum patre, sed secundum virtutem innatam et radicis massam, naturam et mores parentum in se fert. Et erit perfectio ejus sicut illorum, et erit indignus ad opus presbyteratus et castigatur a Deo; licet non omnes, sed multi sunt sic, et erunt scandalum Ecclesiae. Quapropter dicit Apostolus: Nolite omni spiritui credere.

*) Haec infaustissime dicta esse, facile omnes videbunt.

Neesse igitur est, ut eligant a piis parentibus natum semen et a puro thoro. Sicut dicit Paulus *): Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis.

Sexto interroget episcopus confessorum illius coram populo dicens: Testificaris dignitatem ejus, quod dignus est hujus magni gradus et divinae potestatis? Et hic testificetur, quomodo sciet. Et talem rationem redditurus est hic de peccatis ejus in tremendo iudicio Christi **). Et si testificati fuerint, eum esse dignum, deinde audeat episcopus vocare eum ad sanctam vocationem.

Septimo aperiat ei episcopus mandatum Dei: hodie speculator daris populo Dei, si videris aliquem in peccatis neque locutus fueris, ut avertatur a malis, sanguinem ejus de manu tua requiram, dicit Dominus.

Octavo caveat episcopus, ne fortasse haec omnia, quae dicta sunt, negligat; sed sive intercessione quorundam sive propter timorem poenitentium, sive propter res, sive etiam propter aliam causam quamcumque cogatur, neque voluntarie ordinet aliquem de talibus, punietur propter peccatum aliorum: sed ad beneplacitum Dei et electionem omnium canonum, coactionibus posthabitis omnibus, digne perficiat ordinationem, ut sine culpa sit et ordinans et ordinatus. Ut possit dicere in die iudicii: Ecce ego, et filii, quos dedit mihi Deus.

Nono imponat ei canonem coram omni populo. Duplicem canonem dando ei. Primum canonem temporalem et secundum canonem usque ad mortem. Ita: primum imponat ei abstinentiam duos annos, plus vel minus, sicut etiam conveniet ei jejuniis ***). Et quadraginta dies facere poenitentiam in ecclesia jejuniis, orationibus, genuflexionibus et lacrymis. Et hoc duabus de causis: primum quia parvulus, quadraginta dierum cum sit in utero matris, accipit rationalem spiritum a Deo. Igitur sicut parvulus post conceptionem a matre usque ad diem sextum sicut caseus fit, secundum Job, qui dicit: Sicut caseum me coagulasti. Similiter et novitius usque ad diem sextum cernua facie coagulatos habeat omnes sensus, in pavore, tremore et timore Dei, sicut dicit Apostolus: horrendum est incidere in manus Dei viventis. Quapropter et propheta Moyses, quum montem Dei appropinquaret, dixit magno cum angore: Timens factus sum et tremo.

Sed parvulus post sex dies transformatur in sanguinem, et usque ad 20. diem spiritu vegetabili crescit in utero matris. Similiter et novitius post sex dies incipit sanguine mensuram athletae ad duram accitiam genuflexione, ad sudorem, lacrimas, stare in pedibus, jejunia (vigilias), pernoctare in oratione Dei, et sic fit complantatus cruci Christi. Et sicut in illa nocte stillabant a Domino guttae sanguinis, pisiformis sudoris, similiter et hic per ea fit consors mortis ejus et gloriae particeps resurrectionis. Quapropter dicit Propheta: Plantati in domo Domini, in atris domus Dei nostri florebut. Qui autem non tali electione radices egerit, de eo dicit Dominus: Planta, quam non plantavit Pater

*) Non Paulus, sed Petrus. 1. Petr. 2, 9. R.

**) Res abusibus subjecta et scandalum generans.

***) srpapah pah. Srpapahk digiuno rigoroso; astinenza dall' olio e dal vino ancora (Ciackiak) R.

meus coelestis, eradicabitur. Item: Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur et cremabitur. Sed quae fructum suum dabit in tempore suo, ejus folium non defluet. Et sicut a die vigesimo usque ad diem 40. sensoria parvuli incipiunt distinguere et formari in formam hominis, primum cor, deinde caput, et deinde alia membra et sensoria, et deinde sensitivo spiritu crescit in utero matris: similiter et initiandus post 20 dies poenitentia firmatus erit corde in amorem Christi sine dubio, et mente spectat ad caput, Christum, et in corde suo, quae sursum sunt, cogitat, quo sedet Christus ad dextram Patris, et praeparat se ipsum corpus et membrum capituli, Christi, et attendit deinde, ad quemnam gradum et gloriam sit vocatus, et formatus est ad normam Christi. Deinde usque ad diem sextum servili amore servit Deo, et usque ad 20. diem mercenario amore laborat in poenitentia, cruce-participando cum Christo, et a die 20. usque ad diem 40. filiali amore confortatur corde suo a Deo.

Et sicut parvulus die 40. accipit rationalem spiritum, ita etiam initiandus fit repletus gratia Spiritus Dei et offert corpus et sanguinem Christi, gustando spiritum Dei. Sicut dicit David: Os meum aperui et atraxi spiritum, hoc est, corpus et sanguinem Domini*). Nam sic fecerunt priores, 40 dierum jejunio observato divinarum visionum digni facti sunt, sicut Abraham, Moses, Elias et alii e sanctis. Quapropter debet initiandus 40 dies magna cum poenitentia vigilare tali cogitatione, quali demonstravimus, et deinde digne offerre Christum et cum Deo uniri. Sicut dicit Dominus: Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo.

Secundo hac de causa observet 40 dies, ut assuefiat ad practicam vigiliae et vigiliantiae, standi in pedibus, precum et sanctitatis, et oblitiscatur sensualitatis, qua hucusque vivere solebat. Nam debet is, qui novam gratiam accipit, novos mores accipere et renovari.

Tertio quia omni initiato et nova gratia praedito novum bellum excitat Satanas. Sic erat cum Adam accepto vitae mandato. Similiter et apud Abraham, dando ei multas vexationes post Dei agnitionem, item apud Job multis tentationibus. Et apud David prophetam post unctionem, dando ei varias calamitates perferre ab alienigenis et a Saule. Similiter et cum Domino nostro, qui post baptismum 40 dies jejunavit, timore tentationum Satanae. Simili modo cum omnibus sanctis bellum gerit Satanas, postquam gratiam acceperunt. Quare debent omnes novitii 40

*) Locus iste, sicut alter infra occurrens in ordinatione monachi ad presbyteratum, in quo Eucharistia dicitur panis incorporeus, nisi mitissimam adhibeas interpretationem, ejusmodi esse videtur, ut errorem repraesentet, cujus Praeolus et Guido a Perpignano alicuique Armenos incusant, eos nempe realem praesentiam negare, vel etiam illum, quem ipsis Euthymius in Panoplia tit. 20. iis exprobrat, quod nempe Sacramentum non corpus Christi, sed corpus Divinitatis dicant, qui cum erroribus Julianistarum non corpus Christi, sed corpus addicti erant. Caeterum errorem istum de Eucharistia non totius nationis esse, neque ex ejus monumentis sequi, ostendimus in opere nostro: Kritik der Vorlesungen von Thiersch, fasc. III. p. 134. sq. 140.

dies magna cum poenitentia custodire jejunium (vigiliam), ne tententur a Satana.

Hic canon temporalis.

Sed secundum canonem imponat ei episcopus usque ad mortem. Primum, ut habeat in se tyrum Christi, qui est mitis, humilis, misericors, hominum amator, mali immemor et benignus. Quapropter dicit Dominus: Tollite jugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum, et humilis corde: et invenietis requiem animabus vestris. Quod est dicere: ne sitis superbi, iracundi, invidi, litigiosi, injusti, audaces, impudici, astuti, tales enim sunt typus Satanae, neque gratiam accipient a Deo. Quapropter dicit Apostolus: Dominus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

Tertium canonem imponat ei, ne sit vagabundus neve ebrius. Et caelibus praeceptum det, ne sint omnino familiares cum mulieribus, neve accipiant patrinam, aut matrem adoptivam, aut sororem adoptivam, neve servam habeant de mulieribus, nam haec omnia Satanae sunt insidiae et viae; nam qui suae matri renuntiavit, quamnam partem habet is cum reliquis mulieribus; quapropter canon est sanctorum patriarcharum: Si sacerdos caelebs antistes sit populi, maledictus est ipse et populus ejus.

Decimo adhortetur episcopus eum dicens: Vide in quem gradum vocatus sis, hoc est, in gradum angelorum. Deinceps gloria et castigatio tua non erit cum hominibus, sed cum angelis salvatis et lapsis. Nam si dignus ordine tuo eris, cum angelis est classificatio tua, sed si lapsus fueris, cum lapsis daemonibus est castigatio tua, neque cum aliis peccatoribus. Quapropter dicit Propheta: In labore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabuntur. Neque talem tantum, sed etiam majorem quam angeli potestatem habet sacerdos, opera enim Dei facit, opus Christi perficiens, hoc est, panem et vinum in corpus et sanguinem Christi convertens, et parvulum, in peccatis natum, filium Dei faciens, et duas diversas personas unum corpus faciens, et peccata hominum dimittens, et cetera. Haec autem Dei sunt opera, minime vero angelorum, sed tantum hominibus concessa haec est magna potestas. Quapropter dicit Dominus: Qui credit in me, opera, quae ego facio, et ipse faciet. Si autem sacerdos, opera Dei cum facere debeat, opera facit Satanae, magis quam hic puniendus erit; sed si digne perseveraverit in presbyteratu, majoris quam angeli gloriae dignus fit. Secundum id: Ubi ego sum, illic et minister meus erit. Item: In mensa Patris mei faciam vos discumbere, et transiens ministrabo vobis. Tantum igitur et tam stupendum pavorem et timorem si in mente semper conservas, praesento te gratiae Spiritus Sancti, et deprecamur cum omni clero sanctae Ecclesiae clementissimum Deum, ut amore commotus dulcis sit tibi, et effundens destillet gratiam Spiritus Sancti super te irrigatione fluminum more, luce-splendentibus radiis, ut linguarum ignearum splendorem gratiarumque divisionem in sancto coenaculo. Et qui ornavit entia omnia

*) 1. Matth. 5, 28. R.

vario decore, proprio splendore mirifice condecoret te a radiis lucis Deitatis suae septiformi gratia usque ad infinita saecula. Amen.

Vocatio presbyteratus vespere.

Quibus omnibus peractis, episcopus simili modo sedens in throno coram sancta mensa faciat vocationem tali modo: Intrant primum sacerdotes ad portam templi), habentes secum ordinandum genua flectentes.*

Et dicunt hymnum:

Respice in nos et miserere nostri, Christe, qui habes multam misericordiam¹. Qui es pater pupillorum et iudex viduarum, Christe, qui habes multam misericordiam. Qui coronator es sanctorum, audi et nos per preces eorum, Christe, qui habes multam misericordiam.

Et clamat diaconus alta voce: Jube Domine benedicere.

Et episcopus dicit:

Laetitiam coelestem dei vobis², qui habitat in excelsis Dominus Deus noster.

Et progressi aliquantulum in medium ecclesiae, iterum genuflectant et dicant:

Qui pater es pupillorum et iudex viduarum, Christe, qui habes multam misericordiam³.

Deinde: Jube Domine benedicere.

Et episcopus dicit:

Benedicat vos Dominus ex Sion, is qui habitat in Jerusalem.

*Deinceps progressi veniunt ad mensam**) et dicunt:*

Qui coronator es sanctorum, audi et nos per preces eorum, Christe, qui habes multam misericordiam.

Iterum: Jube Domine benedicere.

Et episcopus dicit: Permissum est vobis a Domino loqui⁴.

Et quidam e primoribus chartophylax, nominatus ab ore omnium tanquam interpres procedens dicit:

Gratis ornate sancte pontifex, qui es constitutus pastor gregis Christi, postulat a te mater nostra sancta Ecclesia⁵, ut N. diaconum, quem tibi praesentat⁶, ordines nobis sacerdotem⁷.

Et episcopus dicit:

Et scitis conversationem ejus? Estne ex pudico matrimonio et immaculato thoro natus? et est illibatus ab omnibus impuris operibus? et est dignus hoc sancto gradu? et testificamini juxta pietatem vestram⁸?

Respondet chartophylax:

Pater sancte, quantum nos humana fragilitas nosse sinit, quantum oculis vidimus et quantum audivimus auribus, testificamur, ipsum dignum

¹ S reliquis hymni deant. — ² S add. omnipotens Pater coelestis. — ³ S add. respice nos et miserere. — ⁴ S add. et aperire petitiones vestras. — ⁵ S add. cum toto clero. — ⁶ S hunc; deest: quem tibi praesentat. — ⁷ S ad gradum sacerdotii in ministerium sanctae Ecclesiae promoveas. — ⁸ S add. coram hoc sancto altari Dei.

*) H. e. teste S. aliquantum ingressi.

**) Iterum genuflectentes. S.

esse. Pro occultis vero operibus suis ipse rationem reddet, et nos innoxii invenimur coram te pater sancte et coram terribili iudicio Christi, et defectum ei suppleat Dominus Jesus per preces vestras¹.

Episcopus dicit:

Scitisne, quod voluntarie venerit in hunc ordinem, et sponte sua suscipiat jugum Domini nostri Jesu Christi; an vero ex coactione invitantium?

Respondet chartophylax:

Pater sancte, voluntate et propensione cordis sui venit in hunc ordinem, non ex cujusvis coactione.

Dicit episcopus:

Sic dicit Dominus noster Jesus Christus: Nemo venit ad me, nisi Pater meus coelestis traxerit eum ad me. Et omnem, qui venit ad me, non ejectioni foras. Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos et discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et inventietis requiem animabus vestris, jugum enim meum suave est et onus meum leve.

Diaconus proclamatur: Atque etiam pacis etc. Benedic Domine.

Et episcopus facit signum crucis super eum dicens:

Vocatio omnipotentis virtutis Dei confortabit te ad tollendum cum amore jugum Christi et ad sequendum vivificantem² in inexhaustis laetitibus. Amen.

*Et dicunt voce *):* Amen, fiat, fiat.

Iterum interrogat episcopus:

Reliquite omnes curas sollicitudinum mundi et vitam secundum mores mundi? Sicut dicit Dominus noster: Qui non relinquit patrem et matrem, sororem et fratres, adhuc et animam suam, non potest esse meus discipulus. Non enim potestis, dicit, duobus dominis servire, qui enim non relinquit haec omnia, et tollit crucem suam et sequitur me, non est me dignus.

*Respondet chartophylax **):*

Ita, Pater sancte, haec omnia reliquit propensione cordis sui, et omni anima et virtute accensus stat in amore Christi et dicit: Mihi mundus crucifixus est et ego mundo, nam ego reliqui haec omnia et secutus sum Christum.

Episcopus dicit:

Sic (dicit) Dominus noster Jesus Christus: Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, et vitam aeternam possidebit.

Diaconus proclamatur: Atque etiam pacis etc. Benedic Domine.

Et episcopus facit signum crucis dicens:

Confessio omnipotentis Dei Jesu Christi dignum te faciat sempi-

¹ S. deest: per preces vestras. — ? S. eum.

*) Ex S. omnis populus respondet.

** Notat hic S., responsiones fieri sive a dignissimo clero, sive a confessorio praesentati, sive a praesentato ipso.

ternae laetitiae, hereditare vitam aeternam, quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, multiplici retributione cum omnibus sanctis, per gratiam Christi. Amen.

Et populus dicit: Fiat, fiat!

Iterum interrogat episcopus:

Conservavit animam suam sanctam et immaculatam a natiuitate sua usque adhuc?

Respondet chartophylax:

Ita, Pater sancte, conservavit animam suam cum sanctitate per gratiam Dei, et per voluntatem misericordiae ejus conversatus est moribus sanctitatis a natiuitate usque adhuc.

Dicit episcopus:

Sic dicit Dominus noster Jesus Christus: Nolite parvulos prohibere ad me venire, talium est enim regnum coelorum.

Diaconus proclamatur: Atque etiam pacis. Benedic Domine.

Et dicunt ordinandum supra genua in mensam ad episcopum, et hic imponit ei manum et dicit:

Eadem benedictio divinae dexterae requiescat super te custodiendo te cum sanctitate ad servitium sanctae Ecclesiae ab hoc nunc et usque in saecula.

Et populus dicit: Fiat, fiat!

Et episcopus iterum interrogat:

Habet scientiam sanctorum Scripturarum plene, cum cognitione divinae legis? Nam qui nescit sanctas Scripturas, etiam virtutem Dei nescit, quae in iis est secundum evangelium*). Ne forte erret. Tales deplorans dicit magnus Salomon: Vae iis, qui reliquerunt doctrinam infantiae et oblii sunt pacti divini.

Respondet chartophylax:

Pater sancte, didicisti doctrinam Scripturarum ab infantia sua, et habet scientiam legis Dei, perfectus fide in ea conversatus professione in Christum.

Et episcopus dicit:

Haec dicit Dominus noster Jesus Christus: Est scriptum in Prophetis: Et erunt omnes docibiles Dei. Omnis qui audivit a Patre, et didicisti, venit ad me. Et ego dabo legem meam in mentem eorum.

Diaconus proclamatur: Atque etiam pacis. Benedic Domine.

Et episcopus facit signum crucis super eum dicens:

Mandata Domini, quae lux sunt et lucem dant oculis, illuminent oculos mentis tuae, ut accendatur in te lux scientiae Christi Dei nostri et voceris a Domino: „Vos estis lux mundi.“ Item: Non est in te pars tenebrarum et totaliter illuminatus splendebis sicut sol in regno coelorum cum omnibus sanctis secundum mandatum Domini nostri Jesu Christi. Amen.

Et populus dicit: Fiat, fiat!

Iterum interrogat episcopus:

Estne potens et in se recipit promittere, se seculorum esse Christi vestigia in paupertate, fame, siti, calamitatibus, persecutionibus, opprobriis, passionibus propter Christum, sicut dicit Dominus: Qui mihi mini-

*) Matth. 22, 29. R.

strat, me sequatur. Talia autem sunt vestigia Christi, qualia monstravimus.

Respondet ordinandus per charthophylacem dicens:

Ita, in me recipio et promitto (sicut filii Zebedaei) haec omnia perficere amore et voluntate Dei et potestate virtutis ipsius, qualiscunque sit mea potestas.

Et episcopus dicit:

Haec dicit Dominus noster: Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum, ut edatis et bibatis super mensam Patris mei mecum in regno meo.

Diaconus proclamat: Atque etiam pacis. Benedic Domine.

Et episcopus facit signum crucis super eum dicens:

Eadem promissio divini mandati perficiatur super te secundum infallibile verbum, quod dicit: Quae vobis dico, omnibus dico, scribendō nomen tuum in librum vitae cum beatis ordinibus sanctorum Apostolorum.

Et populus dicit: Fiat, fiat.

Iterum interrogat episcopus:

Igitur quando haec omnia facta sunt, recipis in te sine taedio omni tempore attendere in ministerium Dei, neque permutare opus Dei cum corporalibus operibus. Sicut dicit Petrus: Non licet nobis delinquere ministerium Dei et servire corporalibus mensis.

Respondet ordinandus dicens:

In me recipio cum omni promptitudine stare in servitio Dei, neque permutare opus Dei propter corporale opus; sicut poterō, serviam ei omnibus diebus vitae meae sequendo eum.

Episcopus dicit:

Haec dicit Dominus noster Jesus Christus: Qui mihi ministrat, me sequatur: et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus.

Diaconus proclamat: Atque etiam pacis. Benedic Domine.

Et episcopus facit signum crucis super eum dicens:

Gratia Domini nostri Jesu Christi corroboret te, ut omni tempore servias Deo viventi et hereditates promissum locum: „Ubi ego sum, illic et minister meus erit,“ ad hunc amorem accendendo mentem tuam omni tempore. Amen.

Et populus dicit: Fiat, fiat.

Iterum interrogat episcopus:

Recipis in te, perficere omnia mandata sanctorum Apostolorum et prophetarum et patriarcharum et conversari secundum canones ipsorum, et non solvere sive contra canones docere aliquem in moribus christianitatis?

Respondet dicens:

Ita, in me recipio, perficere omnia mandata, vestros secundum canones Sanctorum ambulare, neque solvere sive Prioribus contradicere.

Episcopus dicit:

Sic dicit Dominus noster Jesus Christus: Qui solverit unum de mandatis istis minimis, et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno coelorum.

Diaconus proclamat: Atque etiam pacis. Benedic Domine.

Et episcopus facit signum crucis super eum dicens:

Gratia ejus, qui largitus est mandata Dei, confortet te, ut omni tempore vivas secundum canones legis Dei, ut faciendo et docendo magnus voceris in regno Domini nostri Jesu Christi cum sanctis omnibus. Amen.

Et populus dicit: Fiat, fiat.

Iterum interrogat episcopus:

Habebine confessorum, et edoctus est omnem qualitatem confessionis, ut et ipse possit audire confessionem populi, eosque adhortari valeat cavere ab omni peccato, ne sanguis eorum de manibus ipsius requiratur Deus?

Respondet charthophylax:

Ita Pater sancte: habet confessorum et edoctus est omnia a vobis praescripta.

Dicit episcopus:

Sic dicit Dominus noster Jesus Christus: Esto consentiens adversario tuo cito dum es in via cum eo: ne forte tradat te adversarius iudici, et iudex tradat te ministro: et in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem.

Diaconus proclamat: Atque etiam pacis. Benedic Domine.

Et episcopus facit signum crucis super eum dicens:

Pastor bonus, qui dedit animam suam pro rationali grege suo, confortet te, ut pascas gregem suum cum justitia, et des animam tuam esse exemplum gregis sui. Ut reducas eos ab omnibus malis, sicut reversus est prodigus filius; ut dimittas omnia peccata eorum et des vestem priorem. Et tu, cum apparebit princeps gregis, accipias immarcescibilem gloriae coronam.

Et populus dicit: Fiat, fiat.

Et iterum interrogat episcopus:

Habesne professionem confessionis orthodoxae fidei in sanctam Trinitatem et in incarnationem Christi Dei nostri, et detestaris omnes haereticos?

Respondet dicens:

Ita, Pater sancte, habeo professionem orthodoxae fidei, et confiteor sanctam Trinitatem, Patrem et Filium et Sanctum Spiritum, consubstantialem Deitatem, et incarnationem Christi Dei nostri cum sanctis patriarchis, et anathematizo omnes haereticos, Arium, Macedonium et Nestorium, omnesque Diphyssitarum ordines*.)

*) S. ad hunc locum notat, in illo, quem prae manibus habebat, codice novem quaestiones, novem responsiones, novem sententias S. Scripturae et novem benedictiones exhiberi, et immediate sequi professionem fidei. Ex decem antiquissimis codicibus in bibliotheca domestica R. R. P. P. Mechitaristarum Viennae existentibus apparere, hanc caeremoniam praeparatoriam modo relato semper ordinationem anteveruisse. In tribus solis XVIII. saeculo exaratis, quorum alter libris imprimendis etiam inseriebatur, sequentes caeremonias particulares ex caeremoniali doctorum desumptas insertas esse. Ad haec a Serposio dicta adjicimus, in rituali etiam Armenorum impresso Constantinopoli anno Armenorum 1163, Christi 1714 (Bibl. orient. Tom. III. P. I. p. 654.) haec omnia occurrere.

*Deinde jubet magnus Vartaped *)*:

Oportet te, fili, detestari omnem sectam 159 haereticorum, et anathematizare proprio nomine omnes haereticorum ordines, qui contradixerunt sanctae fidei Christi Dei nostri, et sectari orthodoxos sanctos patriarchas.

Et ministri dicunt: Anathema, anathematizatus sit.

Interrogat episcopus dicens:

Anathematizasne eos, qui non confitentur Jesum Christum Deum et hominem perfectum, et hominem Deum-factum, et propterea neque Dei Genitricem Sanctam Virginem Mariam?

Et invocatus manibus elevatis dicit:

Detestor et anathematizo.

Et ministri dicunt: Anathema, anathematizatus sit. *Ita in omni de-
testatione fit.*

Detestaris et anathematizas Arium Alexandrinum, qui non confessus est naturam unitam in corpore Verbi Dei, et eundem unum Christum?

Detestaris et anathematizas Macedonium blasphematorem, qui non confessus est Spiritum Sanctum consubstantiali Patri et Filio, sed factum et creaturam?

Detestaris et anathematizas illum Nestorium, qui profitetur, Christum simplicem esse hominem, neque Dei Genitricem esse Sanctam Virginem Mariam, et natum ab ea non esse omnino Deum, sed tantum hominem?

Detestaris et anathematizas Paulum Samosatensem, qui unum Christum divisit in duas personas et in duas facies, et appropinquantem (vicinam) tantum gloriam et potentiam dedit ei, et non unitatem naturam?

Detestaris et anathematizas Sabellium Libycum, qui in duas personas et in duas virtutes dividit verba sanctae Scripturae, verba scilicet Prophetarum, et Apostolorum et Evangelistarum sanctorum, quae de Christo dicta sunt, eaque ipsa, quae Jesus de se dixit; et eorum quaedam separati hominis intelligit, quae de corpore, et quaedam Verbi, quae de Deo Patre?

Anathematizas Tioridum Tarsonensem et Theodorum Samosatensem, et eos qui non confitentur: unitum esse Verbum in corpore, idemque confitendum esse unum Dominum unum Jesum unum Filium Dei, Deum et hominem perfectum, Filium Dei et filium hominis?

Anathematizas Manem haereticum, qui duos dixit esse Deos, bonum alterum, et alterum malum?

Anathematizas Epicurum, qui dixit, a se ortas esse creaturas?

Anathematizas Sabellium, qui negavit personalitatem Trinitatis, et non personam vocavit Trinitatem?

Anathematizas Socratem, qui dixit, mundum e coaeterna materia esse ortum?

Anathematizas Calianum**), qui dixit, visibilia ab angelis facta et formata esse?

*) S. has quaestiones omnes episcopo tribuit, ex caeremoniali tamen Vartapedorum desumptas dicit, ut modo vidimus.

**) Ex Serposio Galenum.

Anathematizas impurum Gapagratum*), qui dixit, a Josepho et Maria esse Christum?

Detestaris et anathematizas omnes haereticos et corruptores, qui dixerunt, Spiritum Sanctum esse alienum a natura Dei, inferiorem et adoratum, aliosque multos errores dixerunt?

Anathematizas Manicum**), qui per oculos incarnatum esse Verbum dixit?

Anathematizas Eutychem, qui justificationem per gratiam Christum negavit?

Anathematizas Antibroidum, qui dixit, de terra assumisse Christum corpus suum, eumque transisse per Virginem sicuti per canalera?

Anathematizas Leonem***) haereticum, et libellum ejus impurum, quem scripsit, unum dividens in duos?

Anathematizasne et detestaris insimul omnes haereticos malignos, maligni ministros, eorumque sectas?

*Deinde ipse episcopus****) dicit*:

Anathematizati¹ et maledicti sint omnes ordines haereticorum a Patre et Filio et Spiritu Sancto. Amen.

Et populus dicit: Fiat, fiat.

Et iterum dicit Vartaped:

Cum renuntiaveris, fili², omnibus malignis haereticis, oportet te deinceps sectatorem esse et discipulum³ omnium orthodoxorum et theologorum patriarcharum.

Et ministri†) dicunt: Aeterna memoria justorum sit in benedictione.

Interrogat episcopus: Esne discipulus et sectator Sancti Dionysii Aeropagitae et Hierothei doctoris?

Et invocatus dicit: Discipulus et sectator sum. *Ministri*: Aeterna memoria justorum sit in benedictione.

Et sic dicitur in omni interrogatione.

Esne discipulus Sancti Silvestri et Antonii††) patriarcharum?

Esne discipulus Sancti Gregorii nostri Illuminatoris et filiorum et nepotum ejus?

Esne discipulus Sanctorum interpretum nostrorum Isaci et Mesropi patriarcharum?

¹ S. Anathema sint, anathematizati. — ² S. deest fili. — ³ S. deest et discipulum.

*) Carpocratem.

**) S. hoc loco habet Apollinarem.

***) Ex his intelliges indolem erroris istorum Armenorum. Rejiciunt S. Leonem et Diphysitas, sed et Eutychem anathematizant et Christum dicunt Deum perfectum et perfectum hominem. Primitus vero plerique Julianistae sive Phantasiastae erant. (Bibl. Or. T. II. Diss. de Monophysitis n. 2, 4; T. II. p. 296).

****) Ex S. haec respondet praesentatus.

†) Ex S. praesentatus haec dicit, populo vocem suam cum ipsius voce conjungente.

††) S. hoc loco habet Athanasium.

Esne discipulus Sancti Barsilai Caesariensis et Gregorii Nyssensis?
Esne discipulus Sancti Cyrilli Hierosolymitani et Ephrem commen-
tatoris Syri?

Esne discipulus Sancti Gregorii Theologi et episcopi Cyprii?
Esne discipulus Sancti Joannis Chrysostomi et Cyrilli Alexandrini?
Esne discipulus Sancti Jacobi Nisibeni et Jacobi Sarugensis et Gre-
gorii Thaumaturgi?
Esne discipulus Sancti Joannis Ozniensis et Joannis Orodmiensis,
eiusque discipuli Sancti Gregorii Datievensis*)?
Esne discipulus Sancti Stephani Siuniensis et Pauli Taronensis?
Esne discipulus Sancti Barsumae eremitae et Simeonis Siuniensis?
Esne discipulus Nicaeni sancti concilii et 318 patriarcharum?
Esne discipulus Constantinopolitani sancti concilii, 150 patriarcharum?
Esne discipulus Ephesii sancti concilii, 200 patriarcharum?
Esne discipulus omnium orthodoxorum et sanctorum patriarcharum,
qui recta professione abbreviant nobis verbum veritatis?

*Et deinde ipse magnus Vartaped dicit**):*

Aeterna memoria justorum sit in benedictione.

Deinde dicit et haec:

Haec dicit Dominus noster Jesus Christus: Omnis qui confitebitur
me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo, qui in

*) Serposius ad hoc notat, in uno codicum trium, qui Constantinopoli hoc saeculo typis est impressus, anathematismum in S. Leonem supra jactum occurrere; et in eodem catalogo sanctorum et orthodoxorum doctorum addita esse nomina hic laudata Jacobi Sarugensis, Joannis Ozniensis, Joannis Orodmiensis, ejusque discipuli Gregorii Datavensis, Stephani Syuniensis, Pauli Taronensis, Barsumae Eremitae. (Quae omnia revera occurrunt in Rituali Armenorum impresso Constantinopoli 1714, uti videre est ex Bibl. Orient. tom. III. P. I. p. 654). Neque tantum haec ritualibus libris communia non esse testatur et addit p. 396., ab episcopis Armenis ut plurimum, exceptis forsitan obstinatis aliquibus, omitti anathematismum in S. Leonem jactum et Barsumae inter sanctos mentionem, sed et de reliquis p. 394. et 530. contendit, non constare, eos haereticos fuisse, speciatim vero Dataensem Gregorium non esse auctorem pessimi libri Interrogationum, neque Barsumam sacrilegum S. Flaviani participem. Verum tamen in hoc nimis videtur in eo, ut suos ab omni labe liberet, cum Galanus et alii secus de his judicent. Jacobum Sarugensem tamen excipimus, quem Assemanus in Bibl. Orient. ad ejus vitam contra Renaudotium vindicat. Conquestus etiam fuerat Galanus, (P. II. Tom. II. qu. 4. §. 6. p. 705), exordium ritualis Armenicae ordinationis, ab haereticis, uti vocat ipse, nuper intrusum, eorum ritum amaritè inficere. Promovendi quippe ad ordines hanc emittere fidei professionem jubentur: „Credimus in Christo unam personam et unam compositam naturam, atque cum sanctis patribus conspirantes rejicimus et execramur concilium Chalcedonense et immundam illam Leonis epistolam ad Flavianum, cunctis etiam Diphysiarum sectis anathema dicimus et diras imprecamur.“ Haec etiam a plerisque episcopis non usurpari testatur Serposius.

**)) Hanc responsionem S. tribuit praesentato.

coelis est. Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo, qui in coelis est.

Diaconus proclamat: Atque etiam pacis. Benedic Domine.

Et episcopus signum crucis facit super eum dicens:

Spiritus Sanctus, qui descendit in Jordanem et in coenaculum et revelavit Christi Deitatem, ipse effusionem gratiae Spiritus Sancti effundat super te, et aperiat thalamum mentis tuae ad agnitionem Deitatis Christi, quatenus nemo Jesum dicit Dominum, nisi cum Spiritu Sancto; et illuminet mentem tuam ad professionem orthodoxae fidei cum sanctis patriarchis. Amen.

Et populus dicit: Fiat, fiat.

Et jubet episcopus dicere hanc orthodoxam professionem fidei):*

Confitemur et credimus (vide in ritu Communionis infirmorum Tom. I. p. 427).

Haec est nostrae fidei orthodoxa professio, quam debent omnes christiani omni tempore in corde habere et in lingua custodire. Corde enim creditur ad justitiam: ore autem confessio fit ad salutem, dicit Apostolus.

Hoc est fundamentum, super hoc oportet aedificare opera bona, nam hi sunt gradus fidei, per quos pervenimus in coelum, pedetentim progredientes: mente, anima et corpore. Hoc est: Quanto tempore vivimus, mente et fide pervenimus ad Deum; et post mortem, animam et bonis operibus; sed post resurrectionem corpore et animam.

Et sic debet magnus pontifex in omni ordinatione facere dicere hanc professionem eamque exigere ab eo, quem ordinare vult.

Et deinde dicit episcopus:

Sic dicit Dominus noster Jesus Christus: Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo, qui in coelis est.

Nam descendit Spiritus Sanctus Deus, gratiarum distributor, in talem mensam sanctitatis et in professorem orthodoxiae, et requiescit in uncto hoc; qui cognoscit alienum et domesticum. Et Christo Deo nostro gloria in saecula. Amen.

Diaconus proclamat: Atque etiam pacis. Benedic Domine.

Et episcopus facit signum crucis super eum dicens:

Nunc Deus, qui potens est, confortare te et confirmare in hoc (ad hoc), clementia sua custodiat et benedictione sua fortificet te, et splendenti gratia florere faciat mentem et sensus tuos, cor et cogitationem tuas, verba et opera tua, introitum et exitum tuum secundum potentem dexteram ejus, et manu forti et brachio excelso effundens super te gratias radiorum lucis Spiritus Sancti sepiradiante splendore, sicut in ordines Apostolorum, ut ardenti effusione inflammatis ignearum linguarum divisionibus in gaudiis sempiternis, bibendo torrentes deliciarum Dei benedictionis per suam gratiam. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti,

*) Coram altari, teste S.

Denzinger, ritus Orientalium. T. II.

quem decet gloria, potestas et honor, nunc, et semper, et in saecula saeculorum. Amen.

Pater noster, qui es in caelis*).

Ritus ordinandi presbyterum mane.

Induitur episcopus ut decet, in sacristia, similiter et sacerdotes et diaconi cum clericis et thuribulo et cereis. Crux coram episcopo et ornatum pedum in manu ejus. Et sint foras dicentes hymnum: Hodie Deitas laetatur. Hodie et nos. Laetare etc. Ps. 121. Laetatus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Domini ibimus.

Praeconium: Per sanctam ecclesiam deprecemur. Ad portam sanctae ecclesiae etc.

Hymnus: Laetare sancta Ecclesia. Exsulta valde. Cum ordinibus. Psalmus: Jubilate Deo omnis. Introite in conspectu ejus in exsultatione (99).

Item psalmus: Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in saeculum misericordia ejus. (105. sive 106?) Et intrant in ecclesiam, et dicit:

In medio templi ejus et coram Deo. Hymnus: Tabernaculum sanctitatis. Ordines angelorum. Laetare cum jubilo.

Et accedunt ad bema, et incensat episcopus sanctam mensam et incipiunt missam. Diaconus clamat: Benedic Domine.

Et episcopus dicit: Benedictum regnum Patris etc.

Deinde dicit hanc orationem secreto: Domine Deus noster mult.

*Vide p. 244. (in originali). Deinde descendunt duo sacerdotes et chartophylax**), et prehendunt ordinandam eumque ducunt coram bema ad episcopum***), et dicit chartophylax alta voce:*

Pater sancte, postulat a te mater nostra sancta Ecclesia, ut ordines hunc diaconum N.. quem tibi praesentat, in sacerdotem¹.

Et episcopus dicit:

Scitisne utrum dignus sit, et qualis sit, et qualem conversationem habeat, et utrum natus sit ex mundo conjugio, an ex immundo, et quantum habeat scientiam².

Respondet chartophylax:

Tantum, quantum humana fragilitas nostra sinit nosse, scimus et testificamur ipsum dignum esse ad tollendum jugum hujus dignitatis, et habere sufficientem³ sanctitatem et scientiam.

Et episcopus facit super eum signum crucis et dicit:

Per gratiam Dei Patris et Filii et Spiritus Sancti voco hunc diacono-

¹ S ad onus sacerdotii. — ² S add. et sanctitate. — ³ S deest: sufficientem.

*) Ista caeremonias praeparatorias non raro omitti pro circumstantiis adjungit S.

**) Serposius duos tantum sacerdotes ex senioribus, qui etiam dignissimi ex clero esse solent, memorat, et uni ex iis tribuit, quae hic Chartophylaci adscribuntur.

***) Ex S. candidatus genuflectit et episcopi pedes osculatur.

num N. ad sacerdotium. Quapropter rogemus beneficientem Deum, ut splendide illustret eum donis sanctitatis suae per Dominum nostrum Jesum Christum, quem decet gloria, potestas etc.

Deinde jacent ordinandum in mensam ad episcopum super duo genua et episcopus facit signum crucis super eum et dicit: Assumat te Dominus.

Et incipiunt psalmum 24. Ad te Domine levavi animam meam.

Versus usque ad finem dicit. Et in fine dicitur: Amen.

Diaconus proclamatur: Atque etiam pacis. Benedic Dominae.

Et episcopus dicit: Benedictio et gloria. Item psalmus 25. Judica me Domine.

Item psalmus 26. Dominus illuminatio mea et salus mea.

Deinde diaconus proclamatur):*

Rogemus clementissimum Deum pro hoc diacono, qui in eo est, ut vocetur ad presbyteratum, ut dignus fiat per virtutem et gratiam hujus vocationis, atque per hanc manuum impositionem accipere gratiam sacerdotii ab omnipotenti Deo, salva et miserere.

*Et dicunt trices: Domine miserere **).*

*Et episcopus imponit dexteram suam super caput ordinandi***) (quod significat: Dator potestatis et gratiae Spiritus Sanctus est. Et episcopus minister est et mediator; sicut canalis aquam ex fonte sumptam nobis adducit) et dicit hanc orationem:*

Domine Deus omnipotens, factor omnium creaturarum, reparator, liberator² et renovator generis humani, qui ex infinita benignitate tua gratias³ distribuis visibiles et invisibiles Ecclesiae tuae sanctae. Nunc igitur precamur beneficam clementiam tuam, praesta gratiam huic famulo tuo, ut gradum subeat presbyterii per hanc vocationem et manuum impositionem, ut dignus fiat receptione Spiritus tui Sancti ad rite peragenda dona ministerii.

Per gratiam et misericordiam⁴ Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi, qui invitavit nos omnes ad vocationem sanctam juxta cujusque gradum, ad colendum Deum et gratiarum actione glorificandum Patrem et Filium et Spiritum Sanctum, nunc et semper etc.

Pax omnibus. Deum adoremus.

Deus excelsae et terribilis, Deus inscrutabilis et mirabilium patratior, Deus misericors et clemens, respice benigne in nos et adimple petitiones nostras secundum misericordiam tuam. Tu es Deus, qui fecisti mirabilia erga genus humanum variis gratis tuis. Quaesumus te, Pater coelestis, mitte Spiritum Sanctum tuum, et benedico novitium hunc, qui astat coram

⁴ S N. qui vocatus est. — ² G vivificator. — ³ G add. et dona. — ⁴ G deest: et misericordiam.

*) Finitis psalmis, ait S., praesentatus iterum ad pedes episcopi accedit; duo sacerdotes praesentantes ipsi ponunt manus super humeros, et priusquam episcopus manum dexteram imponit ejus capiti, diaconus praeconizat, dicens: Atque etiam pacis Dominum rogemus. Rogemus etc.

**) Ex S. diaconus post haec dicit: Benedic Domine.

***) Secundum Galanum haec est impositio manus consecratoria.

sacro altari tuo, et accepturus est gradum sacerdotii, ut sit speculator populi tui, et consessor Apostolorum tuorum, et scribatur nomen eius in libro viventium, et liberetur a servitute diaboli. Et nos omnes efficiamur filii tui, Pater coelestis, et coheredes Christi, et mereamur ingredi coeleste regnum tuum, ut gratias agentes glorificemus Patrem etc.

Deinde convertunt) faciem novitii ad populum, manus supra elevando, et reliqui alta voce dicunt ter:*

Divina et coelestis gratia, quae semper supplet indigentiam sacri ministerii apostolicae Ecclesiae, vocat hunc N. a diaconatu ad presbyteratum in sanctae Ecclesiae ministerium, juxta testificationem sui ipsius totiusque populi.

*Et dicunt clerici et populus alta voce**):* Dignus est.

*Deinde convertunt novitium versus orientem, et episcopus ponit dexteram cum cruce***) super caput novitii (eodem sensu, qui supra descriptus est) et dicit:*

Divina et coelestis gratia, quae semper supplet indigentiam sacri ministerii apostolicae Ecclesiae, vocat hunc N. a diaconatu ad presbyteratum in sanctae Ecclesiae ministerium, juxta testificationem sui ipsius totiusque populi. Ego impono manus; vos autem omnes orate, ut dignus sit gradum sacerdotii immaculate conservare et stare ad sanctum altare Domini Dei.

Et dicunt duodecies: Domine miserere.

Et diaconus dicit alta voce: Benedic Domine.

*Episcopus imponit dexteram cum cruce****) (sicut et Christus manus imponit discipulis suis eosque benedixit) et dicit:*

Domine Deus omnipotens, piissime, providentissime, creator omnium creaturarum, visibilium et invisibilium, tu habitas in terribili et inaccessibili luce et abyssu profunditatum apertae sunt coram oculis tuis. Te circumstant exercitus coelestis, Angeli, Archangeli, Potestates, Principatus, Throni, Dominationes, Seraphim et Cherubim omnesque incorporeae virtutes, et epinicio hymno semper te glorificant. Tu Domine virtutum omnium in omnibus fortis et non indigens, clementissima voluntate tua misertus humilitationis generis humani, segregasti tibi ab omnibus hominibus populum peculiarem, Ecclesiam tuam sanctam, quam „corpus et membra tua“ nominasti, et constituisti in ea sacerdotes, pascere populum tuum.

Exaudi Domine et nunc vocem deprecationum nostrarum, et quem elegisti, et ad presbyteratum recepisti famulum hunc tuum N. nunc ordinatum, immobilem conserva in hoc sacerdotio, ad quod vocatus est. Concede ei cor rectum, ut diligenter observet omnia mandata tua; diligat te ex tota virtute et corde suo et in tota mente sua; incedat inculpate in viis justitiae puro corde et sincera fide; abundet in bonis operibus, juxta voluntatem tuam rectissimam; stet constanter et immaculate in sa-

*) Sacerdotes nempe assistentes teste S.; initiatus autem versus populum manus extensas tenet et elevatas supplicantis instar.

**) S. ter dicunt.

***) Ex S. episcopus manus in formam crucis imponit.

****) Apud S. non fit mentio crucis.

cerdotio coram te in catholica Ecclesia, aedificatus et confirmatus super petram fidei Apostolorum et prophetarum, seminabit enim vivificam et orthodoxam fidem apostolicae Ecclesiae in omnibus se audientibus. Concede illi gratiam apostolicam ad fugandos et repellendos omnes languores exitiales et spiritus immundos ab hominibus, imponente eo manus, et invocante omnipotens nomen tuum super eos. Dignus sit vocare Spiritum Sanctum de coelis ad spiritualem vitam regeneratarum; innovans eos sacro lavacro, quo consequantur magnam gratiam adoptionis tuae, et fiant haeredes regni coelorum templumque Spiritus Sancti, baptizati cum fide. Peragat terribile et sanctum sacramentum corporis sanguinisque Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi in remissionem culparum digne communicantium; quin et omne officium sacerdotii sui integre et sancte adimpleat, et sit glorificator sanctissimae Trinitatis, et praemium cum beatis Apostolis recipiat in vita aeterna, duplici honore dignus effectus. Per gratiam et misericordiam Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi, qui invitavit nos et vocavit ad suum regnum et gloriam; cum quo te Patrem omnipotentem, una cum vivifico et emundante Spiritu Sancto decet gloria, potestas etc.

Pax omnibus. Deum adoremus.

Domine Deus virtutum et Deus fortis et omnipotens, Deus gloriae et omnis honoris. Tu coronasti sanctos tuos gloria et honore. Tu donasti hominibus propheticas gratias. Tu donasti presbyteratum gloria et honore generis humani. Tu elegisti sanctos Apostolos et instituisti in catholica Ecclesia varios ordines directionis, constituens in ea pontifices et coetus diaconorum et cantantium hymnos et doctorum, per quos glorificatur nomen Unigeniti tui Jesu Christi. Et nunc hunc servum tuum N., quem elegisti ad vocationem sacerdotii splendide illumina per gratias Sancti Spiritus tui, ut stet illibatus et immaculatus moribus et serviat sanctae Ecclesiae tuae. Et hunc populum tuum conserva sine scandalis ab omni astatia Mali.

Et nos omnes recipientes hunc sancto amore et spirituasi osculo nunc et omni tempore glorificemus Patrem et Filium et Sanctum Spiritum, nunc, et semper, et in saecula etc.

Et episcopus sua manu stolam fert a sinistra ad dexteram et dicit:

Accipe jugum Domini nostri Jesu Christi: Jugum enim ejus suave est, et onus ejus leve.

Et dicunt psalmum 131.

Antiphona: Sacerdotes induantur justitiam: et sancti tui exsultent.

Psalmus: Memento Domine David, et omnis mansuetudinis ejus. Usque ad finem:

Lectio Ezechielis prophetae. (3, 17—19).

Haec dicit Dominus: Fili hominis speculatorem — animam tuam liberasti.

Lectio Malachiae prophetae. (2, 5—7).

Haec dicit Dominus: Pactum meum — quia angelus Domini omnipotentis est.

Lectio Isaiae prophetae. (61, 1—6).

Spiritus Domini super me — in gloria earum superbietis.

Petri Apostoli in Catholicis primae epistolae est lectio. (1. Petri 5, 1—4).

Seniores ergo obsecro — immarcescibilem gloriae coronam.
Lectio primae epistolae ad Timotheum Pauli Apostoli. (1. Tim. 4, 12—17).

Gratias ago ei — gloria in saecula saeculorum. Amen.
Alleluja, Alleluja.

Sacerdotes tui induantur iustitiam: et sancti tui exsultent.
Alleluja. Orthi.

Sancti evangelii Jesu Christi secundum Lucam. (Luc. 4, 14—22).
Dominus noster Christus:

Et regressus est Jesus in virtute Spiritus in Galilaeam — quae pro-
cedebant de ore ipsius.

Et dicunt Credo usque ad finem. Et novitius flecis genibus manet.
Diaconus proclamati: Atque etiam pacis Dominum deprecemur.

Atque etiam cum fide preceamur et petamus a Salvatore nostro.

Dum ferunt oblata, dicit celebrans missam hanc orationem:

Domine Deus exercituum et creator omnium existentium etc.

Deinde sedet in thronum et dicunt psalmum 118: Beati immaculati,

Nam novitius mundo mortuus est, ut Christo vivat.

Deinde diaconi cantant alta voce:

Deus magnus, fortis et mirabilia faciens virtus, qui e nihilo pro-
duxisti coelum et terram et quae in eis sunt; deprecemur.

Et dicunt clerici: Exaudi Domine et miserere.

Creasti Seraphim et Cherubim, visibiles et invisibiles exercitus, crea-
turas rationis participes, ad imaginem et gloriam dominationis tuae; de-
precemur.

Exaudi Domine et miserere.

Donasti et corporeae naturae nostrae ratione sempiternam vitam
habere tecum, clementissime; deprecemur.

Exaudi Domine et miserere.

Memento Domine foederis et misericordiae tuae erga amatores no-
minis tui sancti. Exaudi vota nostra in templo gloriae sanctitatis tuae;
deprecemur.

Exaudi Domine et miserere.

Respice propitius in populum et veneratores nominis tui sancti, re-
cordatus foederis tui cum amatoribus, manifesta super omnes copiosam
tuam misericordiam, deprecemur.

Exaudi Domine et miserere.

Conserva Domine sanctam Ecclesiam tuam, quam redemisti pretioso
sanguine tuo sancto; largire constanti fide propitiatorum tuum sacrificium
et custodi usque ad diem adventus magni gloriae tuae, deprecemur.

Exaudi Domine et miserere.

Conserva Domine cum longis diebus venerabilem patriarcham no-
strum N., ducere populum fidelium orthodoxa doctrina in omnibus viis
vitae praesentis; deprecemur.

Exaudi Domine et miserere.

Exalta in medio orbis terrarum ordines sacerdotii cum piis ministris
omnemque clerum sanctae Ecclesiae, deprecemur.

Exaudi Domine et miserere.

Et imprimis etiam pro hoc famulo tuo N., quem elegisti ad gradum
sacerdotii, ut sis ei adiutor et custos in omnibus, deprecemur.

Exaudi Domine et miserere.

Conserva eum imperterritum et ilibatam in opere sacerdotii, sub
umbra omnipotentis brachii tui ab insidiis diabolicis et ab omni visibili
et invisibili inimico, deprecemur.

Exaudi Domine et miserere.

Redime Domine populum tuum et benedic eos, qui adorant coram
dominatione tua, deprecemur.

Exaudi Domine et miserere.

Et imprimis etiam, ut donet nobis amoris exacutionem et boni
operationem, petimus.

Animas nostras et nos invicem. Miserere nostri Domine Deus
noster.

Et episcopus dexteram imponit capiti ejus et dicit hanc orationem:
Domine Deus virtutum et creator omnium creaturarum, visibilium
et invisibilium, qui ab igneis exercitibus glorificaris, a Seraphim et a
sanctis Archangelis, incorporeis exercitibus benediceris, copiosa tua cle-
mentia dignatus es etiam a terrigenis laudationes accipere, non ad supple-
mentum omnipotentis dominationis tuae, omnipotens, qui nullus indiges.

Sed propter infinitam clementiam tuam descendisti e sinu paterno
voluntarie ad nostram naturam, clementissime Fili Patris, et induisti cor-
pus ex sancta Virgine et genus humanum deliberasti a maledictione
Adae et a iudicio. Et effusione incorruptibilis sanguinis tui fecisti pacem
in coelis et in terris, et reconciliasisti Patrem cum creaturis.

Sed etiam elegisti tibi populum peculiarem, sanctam Ecclesiam,
eamque separasti ab impuritate conversationis humanae. Et nunc, Do-
mine benefice, postulamus a copiosissima clementia tua, accipe suppli-
cationes nostras et hujus populi, qui stat in templo gloriae nominis tui.
Et hunc famulum tuum N., quem elegisti et vocasti ad regendum Eccle-
siam tuam sanctam, reple Spiritu tuo Sancto, conforta eum ad opera
bona, stare coram te ilibalis moribus et bonis operibus in firma fide et
servire coram sancta mensa tua, pascere sapientia et justitia gregem
tuum. Custodi, Domine, eum et populum ejus a visibili et invisibili ini-
mico, ut laetitiae sempiternae digni efficiantur. Et nos omnes recipientes
eum spiritali et sancto osculo gratias agentes glorificemus tuam abun-
dantem clementiam pro bonis nobis concessis, et promissis in vita ae-
terna, quae concedas nos omnes consequi cum omnibus sanctis tuis per
gratiam et misericordiam Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi, cum
quo te Patrem omnipotentem, una cum vivifico et emanante Spiritu
Sancto decet gloria, potestas etc.

Pax omnibus. Deum adoremus.

Domine omnipotens et Deus omnium enium, qui sedes super thro-
num non manu factum, ab invisibilibus et immortalibus sanctis vigilibus*)
laudatus glorificaris, qui incessabili voce Trishagion concinentes laudant
principalem gloriam. Deprecemur te unanimiter nos servi tui, inclinare
ad deprecationes nostras, et largire nobis abundantem tuam misericor-
diam. Et dona huic servo tuo, gradum sacerdotii bonis moribus et illi-
beta virtute custodire et offerre tibi laudem pro gratia accepta. Effunde

*) H. e. Angelis. R.

super eum abundanter gratias Spiritus Sancti septiformibus muneribus: veritate et sapientia, intellectu et magno consilio, fortitudine et scientia, pietate et timoris tui Domine, quibus conversans depellat a se omnem astutiam inimici, ut juste vivat et per sui ipsius exemplum magister creditum sibi populum vere pascat; ut faciendo et docendo magnus vocetur in regno Christi tui et digne glorificet, Domine. Et nos omnes accipientes eum spiritali et sancto osculo, et gratiarum actione et benedictione omni tempore parati ad omnipotentem voluntatem tuam, benedicamus sanctissimam Trinitatem, nunc, et semper etc.

Tunc accipiant diaconi in manus Pilon (sive Schurtschar); Urar, Pagdan, Kodi et caetera paramenta, et accedant coram episcopo.

Et episcopus dicit hanc orationem:

Domine Jesu Christe, respice super hunc famulum tuum et super opus manuum tuarum, qui speravit in beneficentiam tuam et secutus est praecepta tua. Sicut dedisti omnibus fidelibus potestatem conculcare serpentes et scorpiones omnemque virtutem inimici: da huic et nunc victoriam per signum crucis tuae omnia vincentis, ambulare super aspidem et basiliscum, et conterere caput venenosi draconis, et haereditare cum beatis Apostolis regnum coelorum in saecula saeculorum. Amen.

Christe Deus, spes salutis et turris fortitudinis, custodi hunc famulum tuum immotum, qui divina tua vocatione pervenit in ordinem sacerdotii, perficere ad tuum beneplacitum.

Indue eum veste laetitiae et habitu gloriae, accende medium ejus omni patientia, fac eum austerum et factorem bonorum operum; honestum, devotum, sanctum et immaculatum, custodire sacerdotium immaculate, modestum, mitem, humilem, puro corde (sive purum corde), simpliciter, ut semel omnia dicam, in omni conversatione morum sanctitatis et in omni continentia immaculatum et benedictione tibi ad beneplacitum. Et una cum eo nos quoque benedic, Domine, spiritualium gratiarum donis ad gloriam omnibenedictae Trinitatis. Reple nos Spiritu tuo Sancto et spiritali laetitia, ut perveniamus ad illam perfectionem sanctitatis, ad quam nos invitasti. Nam tu es Deus susceptor et salvator, qui vis, ut omnes homines salvi fiant et ad agnitionem veritatis perveniant. Et tibi gloriam referimus Patri omnipotenti et unigenito Filio tuo et emundanti Spiritui Sancto tuo, benedictione, laudatione et praedicatione, nunc etc. Pax omnibus. Deum adoremus.

Domine Deus noster Jesu Christe, perfectio legis et prophetarum, distributor gratiae et misericordiae, benedic vestem et mitram hujus sicut benedixisti per Moysen vestem et mitram Aaronis et filiorum ejus. Et sicut tempore antiquo Jacob fecit tunicam polymitam Joseph. Benedic vestimenta et tunicam ejus sicut benedixisti pallium Eliae, per quod requievit spiritus Eliae super Eliseum. Benedic Domine tunicam ejus, ut requiescat super eum benedictio illius tunicae tuae, a Deo factae, textae de sursum, quam praedicens Propheta tuus dixit: Quis est iste, qui venit de Edom, iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis suae? Eadem benedictio requiescat super eum et super tunicam ejus gratiae tuae. Et nos omnes deprecamur immutabilem dominationem Spiritus tui fortis, mitte Domine rorem dulcedinis tuae, et largire animae et directivo operationis sensui plenissimam gratiam copiosae misericordiae tuae; ara rationalem agrum corporalis obdurati

cordis ad receptionem fructuum spiritalis seminis. Tuae omniscienti essentiae debemus omnia dona, quae nobis florent et crescut. Tu es qui imponis manus Apostolis, imple prophetas, doces doctores, loqui facis mutos, surdorumque aures aperis. Sicut consubstantialis tuus, coessentialis Patri unigenitus Filius, te cooperante faciens haec omnia praedicavit te Deum coaequalem hypostasi Patris. Largire et huic vocato nunc a te ad opus regiminis invisibilis mysterii Ecclesiae servire; loqui intrepide vivificum mysterium evangelii; sequi cursu celeriter mentis volanti in stadio immenso Testamentorum a te inspiratorum. Et quando aggreditur ad caput certaminis interpretationis verborum divinatorum, praeveniat ad hoc tua misericordia, dicendo in hoc dignum et necessarium et quod tibi placet in tempore, ad gloriam et laudem divinitatis tuae, et ad complementum aedificii catholicae Ecclesiae. Extende super eum omnipraesentem dexteram tuam eumque corrobora per gratiam misericordiae tuae; repelle a mente ejus caliginem tenebrarum oblivionis, dissipa tenebras mentis, ut cogitationibus exaltetur ab hac terra ad coelestia. Illumina in eo iterum splendorem umbrae carentem miraculorum scientiae divinitatis tuae, Fortis, ut dignus sit facere et docere adinstar bonorum Deum amantium vestigiorum. Per gratiam et misericordiam Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi, qui invitavit nos et vocavit ad suum regnum et gloriam; cum quo te Patrem omnipotentem una cum vivificante et emundante Spiritu Sancto decet gloria, potestas etc.

Et deinde dicunt hymnum:

Coetus, qui digni effecti estis ad vocationem glorificationis Christi Dei nostri, venite et cantate Domino canticum novum.

Cantate nomen ejus voce exultationis ad novam benedictionem.

Confortati a te, Christe, coetus credentium vera confessione benedicimus mysterium tuae divinae incarnationis vitam ferentis; glorificantes terribile et admirabile nomen tuum, Domine Domine, magnum super omnem terram.

Laetare Ecclesia sancta, sponsa coelestis mysterii, in gloriam sanctissimae Trinitatis, quae consubstantiali sua potestate ortu lucis ornans coronat te cum omnibus sanctis suis.

Deinde: Mysterium profundum, inaccessibile etc.

Deinde ponit Saguard (galeam) super caput novitii dicens:

Accipe galeam salutis e manibus Domini nostri Jesu Christi.

Et circumdans Urar (stolam) collo dicit:

Accipe potestatem a Spiritu Sancto, potens es enim tollere jugum Domini nostri Jesu Christi.

Cingit Kodi (cingulum) et dicit:

Accipe potestatem a Spiritu Sancto ligandi et solvendi, quam Dominus noster Jesus Christus dedit sanctis Apostolis dicens: Quodcumque ligaveritis super terram, erit ligatum et in coelis; et quodcumque solveritis super terram, erit solutum et in coelis. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen.

Deinde Pilon (pallium) induit humeris dicens:

Accipe loricae justitiae e manibus Domini nostri Jesu Christi.

Et induunt ei Schurtschar (pluviale), et dicit:

Dominus noster Jesus induit te vestimento salutis et nova tunica laetitiae ad decus¹ novae, spiritualis et immutabilis² vitae*.)
Deinde cantant hymnum: Missa columba descendens etc.
Et episcopus ungit sancte-lucente chrismate primum frontem novitii dicens:

Benedicatur, ungetur et consecretur frons hujus sacerdotis N. per hoc etc. **)

Deinde duas manus et quidem duas palmas ad foras conjungens ungit similiter dicens:

Benedicatur, ungetur et consecretur dextera manus hujus sacerdotis N. per hoc signum etc.

Simili modo ungit sinistram manum et dicit:

Benedicatur, ungetur et consecretur sinistra manus hujus sacerdotis N. per hoc signum etc. ***)

*Et in unctione a dextero pollice incipit ungere versus sinistrum digitum minimum ****), et a sinistro pollice ad dexterum digitum minimum, quod indicat, quod novitius hoc modo repletus est gratis Spiritus Sancti, ut supereffluant gratiae ad extremitates digitorum.*

Et post unctionem dicit hanc orationem:

Domine Deus noster, qui unxisti per gratiam Spiritus tui Sancti et spiritallem benedictionis sancti hujus chrismatis³ manus has, omnia, quae semel hic benedicti, benedic, et quaecumque signat⁴ in nomine tuo, confirma et rata habe, ut sint confortatae per gratiam Domini nostri Jesu Christi, quem decet gloria, potestas etc.

Deinde accipit episcopus et calicem et patenam cum vivifico corpore et sanguine f), et dat in manum novitii et dicit:

¹ G et indumento laetitiae renovatum in decore. — ² G deest: et immutabilis. — ³ SG qui unxisti sanctitate et benedictione. — ⁴ SG manus istius signaverint.

*) Apud Serposium ordo induendi paramenta sacerdotalia in hoc ritu hic est: Primo induuntur semimanicae, quae dicuntur Pasban; deinde Ourar, postea Saghavard cum iisdem formulis; tunc cum formula, quae ad vestimentum hic dictum Pilon ponitur, Vagas, quod est collarium auro argentoque textum, cui annexus est amictus, qui dicitur Vasciamag, humerosque tegit, quod sane idem est; deinde Scieurcar, et denique Codi. Apud Galanum hic est ordo: Primo imponitur mitra incurva, deinde induitur amictu, casula, cingulo praecingitur.

**) Haec supplet S. ita: per hoc signum sanctae crucis sacramque hoc chrisma. In nomine P. et F. et Sp. S. Amen. Anteponit autem unctionem manuum unctioni frontis.

***) S. utramque formam ad manus in unam conjunctam exhibet: Benedicatur . . . manus hujus sacerdotis. G. unctionem frontis et manuum jungit et pro forma habet insequentem orationem: Domine etc.

****) Secundum S., unctiones dum fiunt, cantatur a Choro rhythmus: O immortalis panis vitae etc. G. etiam memorat, clero hymnum canente fieri unctionem.

f) GS. loquuntur tantum de vino et hostia.

Accipe et suscipe potestatem et facultatem a Spiritu Sancto, signandi¹ et perficiendi sanctas missas in nomine Domini Jesu Christi pro vivis et defunctis.

Deinde accipit episcopus thuribulum et cum incensatione dicit ter ad novitium):*

Atque etiam pacis Dominum rogemus. Suscipe, salva et miserere. Benedic Domine N.

Et novitius cum adoratione ter dicit:

Benedictio et gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto, nunc, et semper, et in saecula saeculorum. Amen.

Et in saecula saeculorum. Amen.

Et diaconus dicit: Deum adoremus. Clerici dicunt: Coram te Domine.

Deinde facit episcopus super eum signum crucis et dicit:

Benedictio Dei Patris, et Filii et Spiritus Sancti descendat super te, qui consecratus es in ordinem sacerdotii ad offerendum sacrificium corporis et sanguinis Christi pro pace mundi² et remissione peccatorum. Amen. **)

Deinde: Per sanctam crucem. Custodi nos et hunc famulum tuum sub umbra etc.

¹ S Accipe, quoniam suscepisti facultatem per gratiam Dei consecrandi. G Accipe, suscipe: accepisti enim potestatem consecrandi; deest a Spiritu Sancto. — ² G deest: mundi.

*) S. haec ita exponit, ut episcopus secundum usum diaconorum hic cum ordinato agat, et ad trinam responsonem episcopus eum incenset.

**) Serposius haec addit: Statim post illam orationem recitatur psalmus 14: Domine quis habitabit in tabernaculo tuo etc. cum duabus lectionibus ex Isaia et ex epistola S. Pauli ad Ephesios et cum evangelio secundum Matthaeum (c. 16. v. 18). Venit autem Jesus in partes Caesareae Philippi etc. usque ad: Erit solum et in coelis. Deinde ultima vice ponit episcopus manum super caput ordinati et ita precatur: Gratias agimus tibi Domine Deus noster benignissime et piissime, qui vocasti hunc famulum tuum N. spirituali benedictione in munus sacerdotii ad ministerium veri corporis et sanguinis Unigeniti tui. Da illi gratiam, uti dedisti sanctis Apostolis, ut quodcumque ligaverit super terram, sit ligatum et in coelis, et quodcumque solverit in terra, sit solutum et in coelis. Protege et ductor esto rationalis gregis tui Domine. Imple istum Sanctissimi Spiritus virtute et custodi eum sanctum et immaculatum coram lucidissimis oculis tuis, ut prosperetur in operibus bonis, et innocenti conversatione ac puris moribus vivat juxta sanctam voluntatem et beneplacitum tuum, regatque coelesti et a te illustrata sapientia rationalem gregem tuum omnibus diebus vitae suae. Diligenter custodiat se populum tuum sibi commissum a damnosis rebus, et ab omni-bus malignis tentationibus diaboli, ut mereatur coelestem aeternamque laetitiam, quam praeparasti diligentibus te. Nos autem omnes in numero nostro cooptamus hunc spirituali et sancta salutatione, et gratias agimus tibi pro bonis nobis concessis et promissis in vita aeterna, quae concedas nos consequi per gratiam et misericordiam Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi;

*Deinde accedunt ad missam, et missa fit, et communicet corpore et sanguine Domini *) «vocatus ad sanctam vocationem.» Et post finem missae saluatur ab episcopo et aliis sacerdotibus: et benedicitur. Et quadragesima dies maneat in ecclesia, et ordinem discat et se ipsum cognoscat.*

Et Christo Deo nostro gloria in saecula. Amen.

Si autem ordinandus fuerit monachus, etiam hic ordo perficitur ante missam.

Et dicitur psalmus 14, Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? Dic psalmum usque ad finem.

Lectio Isaiae Prophetiae. (43, 1—4).

Haec dicit Dominus Deus, qui creavit te Jacob — pro capite tuo. Dicit Dominus omnipotens.

Lectio epistolae Pauli Apostoli ad Ephesios. (6, 10—18).

De caetero confortamini in Domino — et in ipso vigilantes in omni instantia. Alleluja, Alleluja.

Exaltavi electum de plebe mea. Inveni David servum meum: oleo sancto meo unxi eum. Alleluja. Orthi.

Sancti evangelii Jesu Christi secundum Matthaeum. (16, 13—19).

Dominus noster Christus. Venit autem Jesus in partes Caesareae Philippi — erit solutum et in coelis.

Diaconus proclamatur: Petamus cum fide unanimiter a Domino, ut gratiam misericordiae suae faciat etc.

Et episcopus imponit capiti ejus manum dicens hanc orationem: Gratias agimus tibi Domine Deus noster benignissime et piissime, qui vocasti hunc famulum tuum N. spirituali benedictione in munus sacerdotii ad ministerium veri corporis et sanguinis Unigenitii tui. Da illi gratiam, uti dedisti sanctis Apostolis, ut quodcumque ligaverit super terram, sit ligatum et in coelis, et quodcumque solverit in terra, sit solutum et in coelis. Protege et ducor esto rationalis gregis tui, Domine. Imple istum sanctissimi Spiritus virtute, et custodi eum sanctum et immaculatum coram oculis tuis omnia videntibus, ut prosperetur in operibus bonis, et innocentis conversatione, ac puris moribus vivat juxta sanctam voluntatem et beneplacitum tuum, regatque coelesti et a te illustrata sapientia rationalem gregem tuum omnibus diebus vitae suae. Diligenter custodiat se populumque tuum sibi commissum a damnosis rebus, et ab omnibus malignis tentationibus diaboli, ut mereatur coelestem aeternamque laetitiam, quam praeparasti diligentibus te. Nos autem omnes in numero nostro cooplamus hunc spirituali et sancta salutatione, et gratias agimus tibi pro bonis nobis concessis, et promissis in vita aeterna, quae concedas nos consequi per gratiam et misericordiam Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi; cum quo te omnipotentem Patrem principii et cum quo te omnipotentem Patrem principii et finis expertem, una cum vivifico et emundante S. Spiritu decet gloria, potestas et honor nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen. Hanc orationem excipit alia; factis a diacono praecentis episcopus aliam brevissimam orationem dicit cum *Pater noster.*

*) Ex S. ipse per se sumens; ex G. episcopus ipse impartitur.

finis expertem, una cum vivifico et emundante Sancto Spiritu decet gloria, potestas etc.

Pax omnibus. Deum adoremus.

Petimus a te, clementissime Domine, respice oculo propitio et dulci voluntate tua ad deprecationes servorum tuorum. Et benedic, Domine, vestem et mitram ejus, sicut benedixisti per Moysen eas Aaronis et filiorum ejus. Benedic, Domine, vestem ejus sicut pallium magni Eliae, per quod requievit spiritus Eliae super Eliseum. Benedic, Domine, indumentum vestis ejus, ut requiescat super eum benedictio divinae voluntatis tuae, quam praedicens Propheta tuus dixit: „ornatus formosa stola et in multitudine fortitudinis.“ Igitur eadem benedictio requiescat super eum et super vestem ejus plenitudo gratiae tuae, ut et hic dignus effectus glorificet te Patrem omnipotentem, cum unigenito Filio tuo et vivificante et emundante Sancto Spiritu tuo, nunc etc.

Diaconus proclamatur: Atque etiam pacis Dominum deprecemur. Suscipe, salva et miserere.

Episcopus: Benedictio et gloria Patri etc.

Et dicit item hanc orationem, quae propria est coelibum.

Deus aeternae, essentiae perfecte in gloria decenti, qui in aeternum benediceris ab igneis immortalibus vigilibus, a Seraphim et Cherubim, et ab omnibus intellectualibus conjunctis congregationibus terrigenarum; cui complacuit ab iis suscipere et servitium rationalis naturae a terrenis et ab humano genere et pura vocatione elegisti ordines justorum, ut digni efficiantur apud te piis supplicationibus et placore primitiarum sacrificii, sicuti Abelem primum in odorem suavitatis tibi ad beneplacitum, et modum pacifici sacrificii ejusdem, portum quietis a fluctibus, moribundus pacificus a turbatione, et mysterium percipiens, et vocem audiens, dignus effectus est vigilantis sanctitati tibi, Domine, dedicati virginali puritate spirituale beneplacitum perficendo ad visionem mysterii tui apparitione*). Largire et huic scutum spirituale (sive spirituale) intellectualem congregationum exercituum igneorum**), ut fortis sit in hoc virginali certamine; et invisibili scuto trium personarum uniusque naturae dominationis sanctissimae Trinitatis armetur; et supplicationibus Deo acceptis cum Elia dignus fiat divinae et a Domino splendentis apparitionis, et ul spiritu oris laborum delectat mortis destructione hostile, incorporeum, invisibile, animas perdens bellum daemoniorum exercituum aëreorumque spirituum. Conforta eum, Domine, in servitio hujus spiritualis convivio et in distributione incorporei panis***), qui est super sanctam mensam; ut laetatus gaudeat laeta et hilari jubilatione. Per gratiam et clementiam Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi, quem decet gloria, potestas etc.

Pax omnibus. Deum adoremus.

Spes creaturarum et vita renovationis omnium unigenite Filii et Verbum Patris, qui venisti renovare spirituali gratia et splendida doctrina

*) Locus obscurior. R.

**) H. e. Angelorum.

***) Vide quae de hoc loco alteroque simili diximus supra p. 295. not. *

genus humanum, quod etiam electione, primum invitante*) vocatione per Sanctum Spiritum manifestasti, et puro vivifico verbo tuo amicum tibi nominasti. Et igneis linguis fundasti sicut petram immobilem et sicut gemmam pretiosam in ornatu gloriæ puerorum novi Sionis. Purifica, Domine, mentem et sensus ejus et illumina mentem interioris ejus, sicut et beatis discipulis largitus es, cognoscere te et prædicare essentialem et veram divinitatem tuam. Requiescere fac super hunc spiritum gratiæ, ut diligat te; sicut dedisti sancto Evangelistæ, non respicere vitam mundi, sed te solum amare et acquirere veram justitiam. Et tibi gloria, honor et potestas in sæcula sæculorum. Amen.

Et dicunt psalmum 50.

Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam.

Secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam.

Et episcopus dicit: Custodi animam meam, sancte Domine, et salvum fac servum tuum, Deus meus, sperantem in te.

Frater dicunt: Deus meus in te confido, non erubescam; neque irideant me inimici mei.

Et episcopus dicit: Nihil proficiet inimicus in eo.

Frater dicunt: Et filius iniquitatis non apponet nocere nobis.

Episcopus dicit: Deus virtutum converte nos.

Sacerdotes dicunt: Ostende nobis faciem tuam et salva nos.

Et episcopus dicit hanc orationem:

Deus pater misericors et ignoscens, qui non exacerbaris, propitius esto et clemens super filios tuos, quos mirabili mysterio convertis malos ad bonitatem. Largire dona scientiæ abundantissima multitudine famulo tuo N. et ne despicias eum, qui accipit formam monachatus per manus nostræ indignitatis. Sed secundum magnitudinem hujus mysterii Domine Deus esto ei adjutor per Spiritum tuum Sanctum, et per gratiam Domini nostri Jesu Christi, quem etc.

Oratio ad Deum Patrem.

Deprecemur te, Domine Deus Pater coæterne, per Filium tuum, per quem fecisti universum mundum, qui inveteratos peccatis per incarnationem Christi tui renovasti, petimus a te suppliciter, largire per Dominum nostrum Jesum Christum huic famulo tuo N., qui renuntiat desideriis mundi, dignum fieri misericordiæ tuæ, ut renovetur spiritu et corpore, et exuat veterem hominem cum cogitationibus et operibus ejus; et induat novum hominem, qui a te fundatus est justitia, sanctitate et veritate, per gratiam Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi, cum quo te Patrem et Spiritum tuum Sanctum decet etc.

Oratio ad Filium unigenitum.

Domine Jesu Christe, tu es via, sine te nemo potest venire ad Patrem. Propter magnam misericordiam tuam dirige hunc famulum tuum N., qui recedere desiderat a mundo, in viam et in ordinem humilitatis, nam tu es, qui peccatores vocasti et dixisti: Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Da ei, ut secundum hoc dictum confortetur, et amove ab eo onus peccatorum, ut cognoscat dulcedinem et mansuetudinem tuam, et potens sit attente tibi servire tuo

*) Che invita anticipatamente; invitato prima. Ciakciak. R.

adjutorio, qui humiliasti temet ipsum et dedisti animam tuam pro ovibus. Cognosce hunc in medio ovium tuarum, et hic, te cognito, ne sequatur alium; neve audiat vocem aliorum, sed tuam, sicut dixisti: Qui me diligit, me sequatur. Et te cum Patre et Sancto Spiritu decet etc.

Oratio ad Spiritum Sanctum.

Sancte Spiritus Domine Deus, qui apparuisti mundo, deprecamur gratiam beneficentiæ tuæ, qui largiris, cui vis. Descende ad famulum tuum N. et da ei cogitationes bonas, doce eum a te et dirige eum tua comitante gratia, et unge eum tua benedictione, per preces boni Patris nostri sancti Gregorii, qui dedit regulam huic sanctæ provinciæ, et per intercessionem omnium sanctorum tuorum, quos ipse nominavit. Et tu, qui es veniæ largitor, averte eum ab omnibus malis desideris et solve eum ab omnibus vinculis peccatorum. Respice super eum, et gratiam, ad quam definitus est, fervere fac; et omnes conturbationes remove. Et magna potestas tua obumbret eum, ut hic moveatur ad omne opus bonum libenter; ad omnem humilitatem et laborem, ad obedientiam et misericordiam. Ut perficiat præscriptum ordinem per te, qui datus es nobis arrhabo bonus, per gratiam Domini nostri Jesu Christi, cum quo te et Patrem omnipotentem decet gloria, potestas etc.

Et dicunt hymnum:

Sancte in patribus Antoni, qui naturam humanam superans inventus es, apud Christum intercede pro animabus nostris.

Qui multos dies jejunando libenter tolerasti fragilitates corporis, apud Christum intercede pro animabus nostris.

Memoria nunquam obliviscente coram Christo adjutor esto colentibus tuam commemorationem, ut suscipiat et nostram benedictionem.

Cujus in spectaculum austeritatis coelites læti respicientes admirantur, in corpore videntes mores ipsorum incorporeos, o sancte pater Antoni intercede apud Christum pro animabus nostris.

Qui super naturam humanam perpessus es, perferendo varia tormenta ab invisibili inimico, o sancte pater Antoni intercede apud Christum pro animabus nostris.

Unde et nos colimus austeritatis tuæ sanctæ commemorationem, qui factus es dux viæ vitæ bonæ, translatus es a terrenis ad immortalium congregationes, o sancte pater Antoni intercede apud Christum pro animabus nostris.

Benedictio Vegar.

Diaconus proclamat: Atque etiam pacis Dominum deprecemur. Suscipe, salva.

Episcopus: Benedictio et gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto, nunc etc.

Deinde dicit hanc orationem:

Deprecamur te Domine Jesu Christe, et petimus ab abundantanti misericordia tua, velamen mortis nostræ, quo et tu coopertus eras humilitate, et formam hujus habitus, quem dederunt nobis sancti patres nostri ad demonstrationem humilitatis et oblivionis mundi, quo et ipsi formati erant, Domine, benedic, et hunc famulum tuum N. dignum fac *σχημα* sanctum habere in capite, et te decet gloria, potestas et honor etc.

Exuit Tschaprun et dicit: Exuat Dominus hominem veterem cum operibus ejus.

Deinde induit Vegar et dicit: Deus induat te novum hominem, qui secundum Deum firmatus est iustitia et sanctitate et veritate. Amen.

Et gloriam dant Deo. Et deinde archiepiscopus progreditur ad missam, et communicant pretioso Domini corpore et sanguine sacerdotum ordinati. Et salutantur ab episcopo et caeteris sacerdotibus. Et quadraginta dies in ecclesia permanent. Ordinem discant, et se ipsos Deo offerant et cognoscant, qualem gratiam obtinerint, et casti et vigilantes permaneant omni tempore.

Et Christo Deo nostro gloria in saecula. Amen.

Promotiones Vartapedorum.

Ordo dandi particularem (vel etiam partialem) facultatem discipulis veri verbi praedicationis, hoc est quatuor gradus baculi*).

Scriptus a sancto Gregorio Dajjevensi magno Vartaped, ingeniosissimo rhetore et discipulo Sancti Joannis Orodensis**); incomparabilis viri docti.

E splendidis verbis theologi prophetae Isaia splendida mente et interpretativa visione ad ritum Armenicae orthodoxae ecclesiae adaptatus et dispositus.

*Primus gradus
datur in orientali parte ecclesiae coram demate.*

*Episcopus***) ibi sedet in throno et praesentatus****) genuflectitur coram eo. Et quidam dignitarius sacerdos, vel etiam primus diaconus, habens in manu ornatum baculum.*

Dicunt hymnum:

Discipuli Christi et missi in mundum universum, intercedite pro nobis apud Dominum.

Qui accepistis praeceptum praedicare verbum vitae in terrarum orbe, intercedite pro nobis apud Dominum.

Qui digni effecti estis videre cum corpore Filium Dei manifeste, intercedite pro nobis apud Dominum.

Sancti Apostoli Christi, qui estis amatores creatoris creaturarum, intercedite pro nobis apud Dominum.

*) Baculi doctorales teste Serposio artificiosius elaborati esse solent, facti ex pretioso metallo et ornati concha margaritifera. Vartapedorum minorum baculus ornatur in summitate capite serpentis se circumvolvantis; maioribus datur baculus, qui duo capita sibi invicem opposita habet.

**) Joannes Orodensis, qui saeculo XIII. et XIV. vixit, ejusque discipulus Gregorius Dajjevensis ex Galano sunt haeretici, quos tamen Serposius Tomo III. p. 394, 530. sq. ab ista macula contra Galanum defendere nititur, in quibusdam nimis excusator.

***) Ex S. confertur etiam a capite Vartapedorum.

****) Sacerdotem, teste Serposio, esse oportet, qui ad doctoratum promovendus est.

Sancti Apostoli Christi, qui praedicatores estis in universo orbe terrarum, intercedite pro nobis apud Dominum.

Sancti Apostoli Christi, qui corona estis omnium ecclesiarum, intercedite pro nobis apud Dominum.

Et deinde chartophylax cum aliis ministris cantant: Jube Domine benedicere.

Et episcopus dicit: Benedicat vos Deus a (e) coelo et a (e) terra.

Chartophylax repetit: Jube Domine benedicere.

Episcopus: Benedicat vos Dominus ex Sion, is qui habitat in Jerusalem.

Chartophylax: Jube Domine benedicere.

Episcopus: Permissum est vobis a Deo loqui.

Chartophylax: Gratis praedite sancte patriarcha, qui es constitutus pastor gregis Christi, postulat a te mater nostra sancta Ecclesia cum toto clero, ut voces hunc verbi ministrum N. ad honorem et gradum particularis doctoratus.

Interrogat episcopus et dicit:

Habene doctrinam doctoratus et scientiam Veteris et Novi divini Testamenti sancti et confessionem orthodoxae professionis fidei in sanctam Trinitatem et in incarnationem Dei nostri, et renuntiat omnibus haereticorum sectis?

Dicit chartophylax:

Ita, Pater sancte, habet plenam doctrinam doctoratus et scientiam Veteris et Novi divini Testamenti sancti, et confessionem orthodoxae fidei, et profitetur sanctam Trinitatem, Patrem et Filium et Sanctum Spiritum, consubstantialem et unicam, et incarnationem Christi Dei nostri cum orthodoxis sanctis patriarchis.

Et episcopus dicit:

Renuntiare debes, fili, omni sectae haereticorum, qui contradixerunt orthodoxae fidei Dei nostri.

Et dicit ministri alta voce:

Anathema, anathematizatus sit.

Deinde episcopus facit renuntiare praesentatum omnibus haereticis et jubet sequi sanctos orthodoxos patriarchas sicut scriptum est pagina 260. (in originali).

Deinde dicit episcopus:

Spiritus Sanctus Deus verus, qui descendit in Jordanem et in coenaculum et manifestavit Christi Deitatem. Eadem effusio gratiarum Sancti Spiritus descendat et effundatur super te ad agnitionem Deitatis, quatenus nemo potest dicere Dominum Jesum, nisi in Spiritu Sancto. Et illuminet mentem tuam ad professionem orthodoxae fidei cum sanctis patriarchis.

Et ministri et populus dicunt: Amen, fiat, fiat.

Deinde jubet eum dicere: Credimus.

Et deinde dicunt: Alleluja, Alleluja.

Postula a me, et dabo tibi gentes haereditatem tuam, et possessionem tuam terminos terrae. Quare fremuerunt gentes, et populi meditati sunt inania?

Alleluja. Alleluja.
 Fluminis impetus laetificat civitatem Dei: sanctificavit tabernaculum suum Altissimus. Deus noster refugium et virtus, adjutor in tribulationibus, quae invenerunt nos nimis.
 Lectio libri primi Regnorum. (I. Reg. 16, 5—13).
 Sanctificavit ergo Isat et filios ejus — a die illa in David et deinceps.
 Lectio libri tertii Regnorum. (III. Reg. 1, 38—48).
 Descendit ergo Sadoc sacerdos — videntibus oculis meis.
 Lectio Cantici canticorum Salomonis. (7, 11—8, 3).
 Veni dilecti mi — et dextera illius amplexabitur me.
 Lectio Isaiae prophetae. (40, 1—10).
 Consolamini, consolamini popule meus — et brachium ejus dominabitur.

Jacob Apostoli in Catholicis epistolae est lectio. (Jac. 5, 16—20).
 Conflentini, fratres, alterutrum peccata — multitudinem peccatorum.
 Pauli Apostoli ad Corinthios primae epistolae est lectio. (I. Cor. 14, 18—19, 26).

Gratias ago Deo meo, — verborum in lingua. Quid ergo est, fratres — omnia ad aedificationem.
 Pauli Apostoli ad Timotheum secundae epistolae est lectio. (II. Tim. 4, 1—8).

Testificor coram Deo et Jesu Christo — qui diligunt adventum ejus.
 Alleluja. Alleluja.

Spiritus tuus Sanctus et bonus deducet me in terram rectam.
 Alleluja. Orthi.

Sancii evangelii Jesu Christi secundum Matthaëum. (16, 13—19).
 Dominus noster Christus.

Venit autem Jesus in partes Caesareae Philippi — erit solutum et in caelis.

Deinde diaconus proclamavit: Atque etiam pacis. Benedic Domine. Et Vartaped dans benedictionem, accipit baculum et dat in manum praesentati dicens:

Accipe hunc quoque gradum perfecti denarii, qui explet numerum graduum doctoratus quatuordecim; cumque impletus fueris Spiritu Sancto, exerce in Ecclesia quinque verba in sensu Apostoli, quae sunt: psallere, docere, revelare dicta Dei, linguis loqui et interpretari in aedificationem fratrum et incrementum Ecclesiae Dei. Et ipse Dominus noster Jesus Christus, qui potens est te confortare et confirmare in isto gradu, conservet te et munit benedictione sua, et florescere faciat gratiarum suarum ubertate mentem et sensus tuos, cor et cogitationes tuas, verba et opera tua, ingressum et egressum tuum, et te sustentet forti manu et excelso brachio suo, infundens in te eam septiformis Spiritus claritatem, quam super Apostolos ignivomis linguis diffudit, ut tu pariter armatus igne divinae gratiae perfruaris, jubiles, gaudeas et exsultes intima delectatione in inexhaustis laetitibus, et potes de torrente lacrimarum Dei per hanc benedictionem. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, cui gloria in saecula. Amen.

Et deinde legi ipse Vartaped evangelium.
 Alleluja. Orthi.

Sancii evangelii Jesu Christi secundum Matthaëum. (28, 16—20).

In resurrectione Jesu Christi.

Undecim autem discipuli abierunt in Galilaeam — usque ad con summationem saeculi.

Et deinde legunt Sôtipin.

Per sanctam crucem. Custos. Pater noster.

Electio, examen et confirmatio episcopi.

Simulac viduata fuerit suo pastore aliqua ecclesia, omnis clerus omnesque monachi dioecesis conveniunt; principales ex saecularibus et patribus familias designant dignissimum, et eligunt ipsum in pastorem suffragiorum pluralitate. Mittunt deinde ipsum comitantibus nonnullis ex dignioribus ecclesiasticis et munitum necessariis testimonis meritum ejus comprobantibus ad Catholicum, ut ratam habeat electionem ac ipsum consecret; ad ipsum scilicet solum spectat consecratio episcoporum. Catholicus statim nominat duodecim vel sex vel ad minimum tres episcopos, quibus examen scientiae ac probitatis electi committit. Episcopi ad examen deputati conveniunt in ecclesia; in medio eorum consensu ponitur codex sacrorum evangeliorum. Patriarcha admonet illos, ut posthabita omni acceptione personarum in ipso examine solum respiciant gloriam Dei, propriam conscientiam, bonum publicum et honorem Ecclesiae. Praesentat se ipsis electus, exhibens literas testimoniales. Authentia earum probata interrogatur, num habeat aetatem convenientem, quae in episcopis est annus quinquagesimus et supra; num eruditus sit in sacris canonibus; num versatus in theologia; num bene calleat sacram Scripturam; num fides ejus sit pura, orthodoxa, et conformis universae Ecclesiae Catholicae; et speciatim interrogat ipsum de mysterio incarnationis his verbis: *Confiteris mysteria Christi Jesu Domini nostri, qui est verus Deus, et fuit perfecte et inconfuse homo, incommutabiliter ac inseparabiliter ex duabus naturis, divinitate et humanitate, unus Christus et una hypostasis, a Deo Patre et ex Maria Deipara Virgine natus, unus unigenitus Filius Dei, et unus Dominus Jesus Christus? Idemque inhumanatus et natus ex sancta Deipara, crucifixus, passus et mortuus pro nobis in carne sine peccato, manens immortalis in morte, vivens et impassibilis in passione, et idem secundum unionem passus est omnia humana, sepultus est, resurrexit, ascendit in caelum et iterum venturus est etc.* Postea ipsum interrogat: *Utrum sis consentiens omnibus statutis, institutionibus et ritibus catholicae apostolicaeque Ecclesiae?* Deinde examini subjiciunt ejus vivendi modum, inquirunt ex testimonis, utrum sit morum immaculatorum, plenus sanctitate, humilitate, misericordia erga pauperes; utrum sit castus, amans orationis et jejunii; utrum sit alienus ab avaritia, a cupiditate numerum, ab ebrietate, ab omni suspitione homicidii, fornicationis, adulterii, bigamiae etc.; utrum sit natus ex legitimo matrimonio, utrum descendat ex tribus generationibus pudicis, honestis, legalibus ex parte patris et matris etc. Postquam ipsum omnibus dotibus et iis, quae a sacris canonibus requiruntur, munitum invenerunt, approbant ipsum idque Catholico notum faciunt. Hic hora vesperarum Sabbati Dominicam ad consecrationem deputatam antevertentis descendit

in ecclesiam, semipontificalibus vestimentis se induit, se confert in thronum gestans mitram in capite, baculum pastoralem in manu, annulum in digite. Ad ipsum sedentem accedunt post multas genuflexiones, inclinationes et benedictiones sensu sensimque deputati ecclesiae viduae et postulatores novi pastoris. Quando pervenerunt ad pedes throni, Catholicus eos interrogat, qua ex causa accesserint. Respondent, se accessisse ut postulent episcopum bonum, qui ipsos gubernet. Interrogat, utrum secum habeant electum; si responderint affirmando, interrogat, utrum sit filius ipsorum ecclesiae, an alterius: utrum sit sacerdos saecularis an regularis; utrum habeat uxorem nec ne; utrum bene ordinaverit suas res domesticas, quot annos sacerdotii habeat, et quali probitatis opinione apud ipsos gaudeat. Veritate rite exposita, interrogare pergit, utrum secum attulerint literas testimoniales suae ecclesiae; quibus productis eas in publico et alta voce legi jubet. Hac lectione finita interrogat, utrum electus habeat aliquod volum, imprimis religionis. Responsum negante accepta, praesentari electum jubet. Mox praesentat ipsum dignissimum ex clero; sed antequam ad thronum accedat electus, ter genuflectit et postulat a Catholico benedictionem. Si ad thronum pervenerit, Catholicus ipsum interrogat de isdem plane requisitis, de quibus postulatores interrogaverat, praeterea interrogat, quidnam in ejus ecclesia legatur. Veritatis patefacta et certior factus, in ecclesia vacante nihil aliud legi quam sanctos libros utriusque Testamenti, dicit ipsi: *Scisne ad quid voceris?* Interrogatus respondet: *Pater sancte doce me.* Catholicus respondet dicens: *Vide fili, et observa, ut clericos temporibus statutis orationibus, scilicet mense primo, quarto, septimo et decimo. Homines, qui indigni sit, sive curiales, sive spurios, sive mancipium, ne ordines, nec ei manum imponito. Item cave, ne contamines manum tuam acceptione numerum, nec pro donis indignos promoveas. Hortamur te attendere tibi et considerare honorem, ad quem vocaris. Hortamur te ne forte religionem voveris; nam abominatio est et contra instituta Ecclesiae, vota non reddere et ad hunc gradum appropinquare.* Promittit electus, se servaturum esse omnia, testatur, se non esse votis impeditum; deinde patriarcha ipsi promittit, se cras, si Deo placuerit et nihil obstitit, ipsum esse consecraturum, et ex ecclesia discedit.

Consecratio episcopi.

Dominica sequente post Matutinum Catholicus comitante clero se confert in ecclesiam, adorat sacramentum, intrat sacristiam, et vestibus pontificalibus sollempnissimis se induit; similiter suas sibi sumunt vestes alii episcopi, qui ad hanc functionem venerunt; item sacerdotes, diaconi, subdiaconi et omnes alii clerici inferiores. Deinde procedunt ex sacristia hoc ordine, qui dignus est ut describatur: Primi veniunt cantores bini et bini, vestiti habitu clericali, factio ex lino vel serico, cingulo lumbos praecincti, psalteria et alios libros canticorum in manibus tenentes. Sequuntur ostiarii, simili veste clericali induti, sed non praecincti, portantes claves ecclesiae et aliqua tintinabula, vel instrumenta sonantia, et lumen sacrum vel facem patriarchalem*). Sequuntur lec-

*) Hujus mentionem facit Benedictus XIV. in sua synodo his verbis: „In ecclesia Orientali inter patriarchalia insignia numeratur fax ante eos praee-

tores, vestiti serico purpureo in forma cappae similis pluviali Latinorum, portantes codicem prophetiarum, baculum pastoralem patriarchae et aliorum episcoporum, qui veniunt cum patriarcha. Sequuntur exorcistae vestiti serico hyacinthino cum manicis stricis, quae similes sunt manipulis subdiaconorum, portantes in manibus libros exorcismorum, et cruces altas. Sequuntur acolythi vestiti serico rubro, portantes cereos accensos candelabris et hastilibus argenteis impositos, ampullas vini, urceos et pelves ac manutergia ad lavandas ac tergendas manus. Procedunt deinde subdiaconi vestiti serico secundum ipsorum ordinem cum manicis stricis ac manipulis in brachio, portantes alius sacrum volumen Actuum Apostolorum et Epistolorum canonicarum, alii missalia et alios libros liturgicos, alii corporalia, vacuas patenas, alii missalia et quantum diaconi vestiti talaribus ex panno serico confectis cum stolis ex sinistro humero ante et retro pendentibus, portantes sacra evangelia et thuribula fumantia. Diaconos sequuntur sacerdotes vestiti sacris suis paramentis portantes in manibus cruces ac reliquias. Succedunt episcopi pontificalibus induti; ultimus venit magnus Catholicus, vestitus et ornatus patriarchalibus suis insigniis et circumdatus suis archidiaconis. Processio ex dextra parte ad sinistram versus sacrum altare gyrum faciens accedit, ibi circumlum format, medium sumit patriarcham, qui thronum per septem gradus ascendit. Coram throno in pavimento vel supra tapetum splendidum depingitur aquila cum duabus alis expansis et pone ipsam remotius a throno insignia trium fluminum*) formantur.

Postquam Catholicos in suo throno consedit, primanus ex archidiaconis vocat alta voce cantores et ostiarios ad adorandum supremum hierarcham. Veniunt cantantes Trishagion, genuflectunt ante aquilam depictam, utramque manum in terra ponentes profundissimam inclinationem patriarchae exhibent, dicentes: *Is pota est despota, εις πολλα ετη δεσποτα* i. e. *Ad multos annos, Domine.* Deinde duo ex senioribus inter eos surgunt, ascendunt thronum, osculantur patriarchae manus; ipse benedicit eos dicens: *Benedicat + vos Dominus ex Sion, is qui habitat in Jerusalem.* Benedictione accepta surgunt, recedentes ex utraque parte locum dant choris lectorum, exorcistarum, acolythorum, subdiaconorum succedentibus, qui eadem ratione veniunt vocati ad adorandum patriarcham; diaconi vero postea seorsum vocantur. Omnes exhibent

lata.“ (l. 2. c. 6. n. 3.). De hac face, quae praeferi solet patriarchis Graecorum, eruditus Goartius sic loquitur: „Fax patriarchae praeferi solita et in ecclesia coram illo ardens διαμπελολογον nomen accepit, officialemque habet illi gerendae praestitutum.“ (Euchol. in episc. ordin. n. 8. pag. 260).

*) Sensus harum figurarum symbolicarum a Jacobo Goar in ritibus Graecorum, unde Armeni ipsas desumerunt, sic explicatur: „In solo, ubi ordinandus est episcopus, tres fluvios depingi; supra fluvios urbem; quam rursum supra aquilam radiis solaribus ornatae Graecos effingere, ut electum per effigies illas deductum de variis mysteriis doceant. Et in fluminibus quidem διασκαλιαν (h. e. doctrinam) episcopo necessariam manifestant; in urbe ιστορομενγγ την επαρχιαν (episcopatum delineatum); et tandem in aquilae radiis το θεολογικόν και καζατομενον (theologiae et gratiae dotes) volunt esse repraesentatas, ait Simeon Thessalonicensis.“ (Euchol. in ordin. episcop. pag. 256. Edit. Venet. 1730).

easdem profundas inclinationes et acclamationes, et post manus osculum benedicuntur a patriarcha verbis ut supra. Diaconis se adjungit archidiaconus, qui vocare debet ad adorandum, ascendit in thronum, osculatur manum patriarchae, et postquam benedicti sunt diaconi, omnes chori enumerati descendunt ex suggestu et in forma circuli se sistunt in medio presbyterii. Archidiaconus vocat postea sacerdotes, et primus ipsorum sive archipresbyter, post profundas adorationes ab omnibus factas, ascendit in thronum, osculatur manum patriarchae, accipit benedictionem, descendit, et cum ipso etiam omnes sacerdotes ex suggestu descendunt, se collocantes in presbyterio in suis locis. Idem archipresbyter vocat omnes episcopos ad adorationem; veniunt ipsi cantantes et reliqui Trisagion, profundam inclinationem exhibent patriarchae, et inclinati recipiunt benedictionem, et postea se collocant ex utraque parte throni patriarchalis, et sedent in sedilibus praeparatis secundum aetatem. Postquam sederunt episcopi, archidiaconus, cujus erat vocare ad adorandum, invitat proceres, cives, patres familias et etiam pauperes ad patriarcham adorandum; veniunt, adorant, et modo supradicto benedicuntur. Quae caeremonia finita patriarcha alta voce dicit: *Domini est satus et super populum tuum benedictio tua*. Posthaec aliqui digniores ex clero novum electum, vestitum omnibus vestibus sacerdotialibus, ad sedem patriarchae conducunt. Accedit et, cum pervenit ad primum fluminum depictorum, subsistit, genuflectit, et manibus super terram positus profunde adorat patriarcham dicens: *Jube Domine benedicere*. Patriarcha respondet: *Dominus noster custodiat nos, defendat et protegat*. Progreditur electus ad secundum flumen, genuflectit et capite inclinato ad pavimentum adorat dicens: *Jube Domine benedicere*. Benedicens ipsum signo crucis respondet patriarcha: *Laetitia coelestem praestet nobis, qui sedet in coelis*. Deinde duo primi digniores, qui electum comitantur, ipsum praesentant et dicunt in nomine ecclesiae vacantis: *Suscipe, Domine, ad divinae gratiae vocationem fratrem hunc nostrum N. sacerdotem electum, quem offerimus dignum consecratione ad episcopalem sedem N*. Interrogat patriarcha: *Estne justa petitio vestra?* Suijungunt: *Petitio nostra est, ut Deus et tu Pater noster concedatis nobis hunc fratrem nostrum bonum rectorem*. Statim interrogat patriarcha, utrum novus electus bene ordinaverit rem suam domesticam; utrum sit in existimatione probitatis et sanctae vitae; utrum secum habeat literas testimoniales suae electionis; et jubet, has literas alta voce legi. Finita lectione mandat, ut electus progrediatur et ad tertium flumen accedat. Progreditur, genuflectit, adorat profunde, ut supra. Patriarcha interrogat dicens: *Frater digne venisti ad tantum meritum?* Respondet electus: *Domine non sum dignus hac gratia; at tamen fratres mei elegerunt me, ut sim eorum pastor*. Reiterat patriarcha aliquot interrogationes jam Sabhato praecedente factas, et acceptis responsis dicit: *Vide cum omni diligentia, ut omnibus viribus tuis et tota mente observes mandata Dei et canonum S. Ecclesiae, et habens orthodoxam fidem juxta Veteris et Novum Testamentum Dei, et strenue regas ecclesiam tuam, et in aequitate judices populum tuum sine superbia et cupiditate munerum, et visites orphanos et viduas, et pauperibus populi elemosynas juxta tuas vires succurras*. Respondet electus: *Volo toto corde praestare haec omnia, et confido in gratia Dei, et in orationibus vestris, quod sufficiens auxilium mihi suppeditabitur*. Jubet patriarcha, ipsum duci super aquilam

dicens: *Cum res ita sit, adducite porro cum super aquilam, quae cum in altum volaturum et coelum versus ad omnia bona aspiraturum admoneat, ne unquam promissorum suorum oblitiscatur*. Super aquilam ductus sinitur in dorso ejus, et ipsum firmiter stantem interrogat patriarcha, num velit serio suae sanctificationi studere, continuo meditari, et legere divinas Scripturas, et seipsum exhibere formam omnium virtutum in opere et verbo suo gregi; num velit recte ipsum instituire in lege Dei, passere sancto verbo; num velit esse mansuetus, continens, pacificus, affabilis et erga pauperes misericors; num velit abstinere a cupidine et omni turpi quaestu. Ad omnes has quaestiones respondet electus: *Volo ex toto corde aequi mandata vestra*. Obdentia, quam electus debet S. Petro et omnibus ejus successoribus, valde cordi est patriarchae, et ideo ipsum ita interrogat: *Visne tu B. Petro, cui potestas a Deo tributa fuit ligandi atque solvendi, nec non sancto Illuminatori nostro Gregorio eorumque successoribus pro tempore sedentibus obedientiam et fidelitatem praestare?* Electus respondet: *Volo**. Postquam electus obedientiam et fidem S. Petro et S. Gregorio Illuminatori et omnibus eorum successoribus promisit, interrogat patriarcha ipsum de sua fide hoc modo: *Credis S. Trinitatem, Patrem et Filium, et Spiritum S., unum Deum omnipotentem, et omnia, quae Deitatis sunt, esse Trinitatis? Credis perfecte omnipotentem unum Deum S. Trinitatem Patrem et Filium et Spiritum S. et eandem Trinitatem unam essentiam, unam voluntatem, unamque indivisibilem virtutem? Credis esse perfectae, quod Deus et Dominus noster sit factor omnium hominum et eorum et mortuorum? Credis vere, quod ab eo creata sint omnia, quae sunt in coelo et in terra, invisibilia et invisibilia? Credis vere S. Trinitatem in singulis personis subsistentia et proprietate distinctam? Credis in Filium Dei? Credis eum Verbum Dei? Credis vere eum ipsum genitum a Patre ante omnia saecula? Credis eum consubstantialem Patri et omnino aequali, et eum ipsum natum in terra ex Spiritu Sancto? Credis, quod ipse solus sit Filius Dei, Deus verus ejusdem essentiae atque naturae cum Patre et absolute Deus? Credis vere, quod cum esset verus Deus, propter nos factus sit homo? Credis, quod vere sustinuit passiones pro nobis? Credis, quod positus fuit in sepulchro, et post triduum eodem corpore, quo mortuus est, surrexit a mortuis? Credis vere, quod eodem corpore et anima ascendit cum gloria ad coelos? Credis, quod idem ipse sedet in coelis ad dexteram Patris? Credis vere, quod idem ipse venturus sit inde ad iudicandos vivos et mortuos, et ad retribuendum cuique juxta opera sua bona sive mala? Credis sponte et libenter Spiritum S. vere Deum? Credis vere, quod mittatur a Patre et Filio? Credis vere, quod aequatus sit eis, omnipotens ut ipsi et coaeternus Patri et Filio? Credis Trinitatem unum Deum omnipotentem, principii expertem, et non tres Deos, sed unum Deum immutabilem? Credis vere in sanctam Ecclesiam, quae est quidem catholica et apostolica? Credis, quod haec Ecclesiae*

*) De hac primatus agnitione in rituali Armenorum schismaticorum vide Galanum T. II. q. 1. p. 234. 235. Sed et alia ejusmodi documenta apud eos occurrunt.

**) In aliquibus codicibus recentioribus, ut ait Serposius, verba: et Filio, suppressa sunt.

*concessus sit baptismus in remissionem omnium peccatorum; credisne omnino? Credis et confiteris esse veritatem lucemque animarum, et Scripturam a Spiritu Dei concessam solum Vetus et Novum Testamentum? Vivesne eo solo (h. e. Veteri et Novo Testamento) regere gregem tuum, illud sequens atque semper discens ac docens tota vita tua; et sunt Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, quatuor Regum, duo Paralipomena, Job, Salomon, David, Prophetæ Isaias, Jeremias, Ezechiel, Daniel, duodecim Prophetæ, duo Macchabæorum *); Novum Testamentum, quod est Evangelium St. Matthæi, Marci, Lucae, Joannis, quatuordecim epistolæ Pauli, Acta Apostolorum, septem epistolæ catholicæ, Apocalypsis Joannis? Electus respondet ad omnia: Credo vere. Ego ipse firmiter hæc credo. Credo et confiteor et oveso sectari semper istam S. Scripturam Dei Veteris et Novi Testamenti, et promitto semper discere et docere eandem. — Certior factus de orthodoxa fide electi patriarcha mandat, ut anathematizet omnes hæreticos eorumque sectatores; et patriarcha specialim sectas quasque nominat, et hæresiarchas præcipuos, et cum venit ad Eutychem, dicit expresse: *Anathematizans Eutychem et omnes sectatores ejus?* Non solum electus, sed cum ipso universus clerus et populus ad omne hæreticæ nomen alta voce eorum et inprimis Eutychem et ejus sectatorum memoriam detestatur respondens: *Anathema.* Deinde nominat patriarcha nonnullos SS. Patres et Doctores et interrogat electum, num paratus sit eorum in omnibus orthodoxam sequi doctrinam. Cum omnibus alta voce respondet: *Aeterna memoria eorundem justorum sit in benedictione.* Sancti, quos patriarcha nominat, hi sunt: S. Clemens Papa, S. Ignatius Martyr, S. Polycarpus, S. Dionysius Areopagita, S. Athanasius, S. Basilus, S. Joannes Chrysostomus, tres Gregorii Thaumaturgus, Nyssenus et Nazianzenus, duo Cyrilli Alexandrinus et Hierosolymitanus, S. Epiphanius, S. Ephrem, Sancti Armeni: Gregorius Illuminator, Aristaces, Vertanes, Jussicus, Gregorius, Nierses Magnus, Isaac Magnus, Daniel et Sancti Nierses Ghelagensis et Lampronensis, et generatim omnes sancti et orthodoxi patriarchæ. Deinde patriarcha præcipit, ut electus publice protestetur, se acceptare omnia octo concilia œcumenica in Oriente celebrata, et ideo ipsi dicit: *Sectariæ veram doctrinam S. Concilii Nicaeni, et omnium sectatorum ejus cum orthodoxa fide; septemque SS. Conciliorum **), quæ orthodoxa fide omnes hæreticos confutaverunt? Respondet: Confiteor et sector.**

Postquam probavit electus octo concilia œcumenica Orientis, patri-

*) Non liquet, ait Serpos, cur in aliquot exemplaribus Euchologii Armeni in hoc caeremoniali duo libri Macchabæorum non habeantur, qui in ecclesia Armenica, ut in Latina, canonici et sacri habentur. Dicendum est, incuriam scriptorum corrente calamo hos duos libros omisisse, licet in versione Armenica sacrae scripturae canonici librorum canonicorum adscripti sint et clerus Armenus isdem in sacris functionibus utatur. Ita Serposius. Ad historiam canonis apud Armenos pertinet etiam canon 23. Stonis patriarchæ p. 309.

**) Notat Serposius, in aliquibus codicibus modernis hoc sæculo descriptis non exprimi septem concilia Nicaeno posteriora. Ex eo autem, quod octo concilia œcumenica hic ponantur, probabiliter additur conjecturae nostrae, Armenorum ordinationes Gregorii septimi tempore regulatas fuisse.

archa præcipit, ut alta voce fidei professionem edat et formulam recitet. Mox ipsam eandem recitat, quam recitant sacerdotes in sua ordinatione. In fine professionis patriarcha ipsum benedicit dicens: *Hæc fides augetur in te cum veritate Dei et bonitate in hæc et in perenni vita, et omnes respondent: Amen.* Deinde archiepiscopus dicit electo: *Accede electe superius.* Ad hæc vocem accedit ad thronum, ascendit ejus gradus, et prosternit se ad pedes patriarchæ, qui ipsi manus imponit super caput, ita deprecans: *Omnipotens Deus, inclina te in adorationem nostram, et in opera, quæ peractura est nostra humilitas. Perfice hæc in honorem gloriae tuæ per gratiam unigeniti Filii tui Domini nostri Jesu Christi, cum quo te Patrem omnipotentem et Spiritum Sanctum decet gloria, potestas et honor nunc et semper etc.* Benedicit deinde ipsum parva cruce, dicens: *Virtus Sanctissimi Spiritus per meam exequitatem jam obsignat te ad susceptionem ordinis episcopalis. In nomine Patris et Filii et Spiritus S. Amen.* — Post hæc verba imponit ejus humeris pluviale episcopale, osculatur ejus os, cum ipso descendit de throno, et comitantibus aliis episcopis se confert ad gradus altaris, liturgiam incipiens. Dicta oratione consueta post Introitum duo episcopi sumunt electum ad manus, et ducunt ad mensam altaris; ibi genuflectit, et patriarcha ponit super ejus humeros librum apertum sanctorum Evangeliorum, qui ab uno episcoporum prædictorum tenetur; et supra caput ponit manum dexteram. Interea cantatur psalmus 88. *Misericordias Domini in æternum cantabo etc.*; deinde primarius diaconus facit præconium consecrationi sequenti conveniens; alter episcopus legit alta voce testimonium electionis ejus canonice, examinis et confirmationis initiali, et patriarcha dicit: *Divina gratia, quæ semper infirmos sanat et defectum supplet, vocat hunc theophilum sacerdotem N. ad episcopatum a Deo custoditæ civitatis N. Orate, ut superveniat in eum virtus Sanctissimi Spiritus.* Ter signat eum cruce et voce submissa invocat Spiritum Sanctum, ut super ipsum descendat et impleat sua virtute, ut possit digne jugum evangelii portare et populum sibi creditum sanctificare. Duo episcopi assistentes interea etiam submissa voce faciunt aliqua præconia, ita tamen, ut possint audiri a clero, quem excitant ad laudandas preces modo pro patriarcha, ut Deus confortet ipsum in exercitio sui ministerii; modo pro electo, ut recipiat plenitudinem donorum Spiritus Sancti; modo pro ecclesia vidua, ut mereatur accipere sanctum pastorem; modo pro se ipsis, modo pro universo populo, modo pro quocunque homine afflicto et tribulato. Dum fiunt hæc præconia, patriarcha iterum imponit manus initiato, supplicans divinum bonitatem, ut velit ipsum facere imitorem Jesu principis omnium pastorum, ut ad ejus exemplum vitam ponat pro ovibus, fiat dux errantibus, lux caecis, magister ignorantibus, adiutorium infirmis, speculum sanctitatis, prædicator Evangelii indefessus. Hæc oratione finita omnis clerus alta voce clamat: *Divina et coelestis gratia, quæ semper supplet indigentiam sancti ministerii apostolicæ Ecclesiae, vocat hunc N. ex sacerdote ad episcopatum in sanctae Ecclesiae ministerium juxta testificationem sui ipsius totiusque hujus populi.* Populus ter repetit alta voce: *Dignus est.* Patriarcha etiam alta voce dicit: *Divina et coelestis gratia, quæ semper supplet indigentiam sancti ministerii apostolicæ Ecclesiae, vocat hunc N. ex sacerdote ad episcopatum in sanctae Ecclesiae ministerium juxta testificationem sui ipsius totiusque populi.* Ego impono

manus; omnes orate, ut dignus hic fiat gradum episcopatus sui immaculatum custodire in sanctuario Dei. Hic fit longissima oratio ad divinum Redemptorem, ut super hunc novellum episcopum mittere dignetur Sanctum et divinum Spiritum illum, quo pleni fuerunt sancti Apostoli, ut ipso confortatus possit sustinere omne pondus sui gradus, praedicans inconcussa orthodoxam doctrinam, convincens incredulos, catechizans catechumenos, in vera fide et virtute stabiliens fideles, reducens ad poenitentiam peccatores; consilium bonum praebens iis qui dubii sunt, confortans afflictos, sanans infirmos, se venerabilem exhibens omnibus prudentia, caritate, mansuetudine, patientia, oratione, castitate etc. Hac oratione finita, chorus cantat psalmum 131. *Memento Domine David etc.*, recitantur deinde tres lectiones et unum Evangelium; ab uno episcoporum dicitur praeconium prolixum, quo in nomine totius Ecclesiae precatur a Deo Christo Jesu vitam et salutem patriarchae, omnibus orthodoxis episcopis, presbyteris, diaconis, clericis, monachis per totum orbem dispersis, novello pastori, et omni populo sancto Dei etc. Patriarcha rursus incipit supplicare majori cum fervore, ut de alto coelorum descendat cum suis domis supra initiatum divinus Paracletus; et postquam chorus praefationem sacrae episcoporum unctioni convenientem dixit, patriarcha caput electi sacro chrismate in forma crucis ungit, dicens: *Caput tuum ungetur et benedicatur coelesti unctione, ut dignus fias episcopatu. In nomine Patris et Filii et Spiritus S. Amen.* Recitat deinde longam orationem, et ungit sacro chrismate novo episcopo ambos pollices, dicens: *Deus Pater Domini nostri Jesu Christi, qui iuxta beneplacitum voluntatis suae extulit te ad dignitatem episcopatus, virtute sua signal te sancta unctione; et abundantius implet spirituali benedictione, ut benedictum a te benedicatur, et consecratum a te consecretur: et omnia quae signaveris manu et pollice, consignentur, et super quos impones deceteram tuam, salute et misericordia compleantur.* Populus respondet: *Amen.* Dat ipsi deinde baculum pastorem, dicens: *Accipe hunc baculum et virgam episcopalem, ut corrigas et punias maleficos; et regas et pascas obedientes in lege et in praeceptis Dei semper.* Immittit ejus digito anulum dicens: *Accipe anulum, fidei signaculum, et permane diligenter cum vera et recta fide in divino tuo statu sponsi sanctae Ecclesiae.* Dat ipsi librum Evangeliorum, dicens: *Accipe Evangelium regni coelorum, quod praedicabis populo, qui tibi a Deo commissus est; et Deus omnipotens auget populum tuum, et super eum regnet in saecula saeculorum. Amen.* Deinde osculatur illum; similiter faciunt omnes reliqui episcopi, sacerdotes et universus clerus. Imponit deinde capiti ejus mirram eadem plane formula, quae habetur in Pontificali Romano. In ecclesia Armena non est usus chirothecarum, quare non porriguntur. His paramenta traditis resumitur et continuatur liturgia, quae offertur pro novo episcopo, et cum advenit tempus consummationis, ascendit altare, sequae ipsum communicat specie utraque a patriarcha consecrata, et etiam episcopis communionem tribuit et reliquo clero, et iis ex populo, qui sunt digni. — Finita liturgia et gratiarum actione facta patriarcha discedit ex ecclesia, comitantibus episcopis et omni clero; novellus episcopus vero manet in sanctuario per quadraginta continuos dies.

Electio et inthronisatio supremi hierarchae seu Catholicos

Corpus episcoporum nominat tres praelatos dignissimos ad assumendum regimen universale ecclesiae et populi Armeni. Nominali examini rigoro se subjiciunt; et eligitur ad supremum regimen dignissimus ex ipsis, qui plenus sanctitate, orthodoxa fide et scientia sit oportet. Quum ad venerit dies elevationis ejus, universus clerus in ecclesia convenit, inter quos debent esse saltem duodecim episcopi, metropolitanus et unus ex patriarchis inferioribus. In conspectu totius ecclesiae apparet electus, et eadem ratione, qua fit in consecratione episcoporum, fiunt multae quaestiones de puritate vitae, de fide, de maturitate, de sapientia, de doctrina ejusdem. Si omnibus his bene instructus appareat et nihil plane promotioni ejus obstitit, jubetur publicam facere fidei professionem, et recitatur psalmus 88. *Miserere Domini in aeternum cantabo etc.*; adjunguntur lectiones prolixae ex Epistolis et Evangelis, quae leguntur in caeremoniali novorum episcoporum. Postea primarius ex diaconis facit praeconium, et postquam quadraginta vicibus ab omnibus dicitur est: *Domine miserere, tollit vocem suam metropolitanus dicens: Divina gratia, quae semper supplet indigentiam sacri ministerii apostolicae Ecclesiae, vocat hunc N. ab episcopatu ad patriarchatum in praefecturam domus Theormae, in sanctae Ecclesiae ministerium, ac praelaturam, iuxta testificationem sui ipsius totiusque populi. Ego impono manus, vos autem omnes orate, ut dignus fiat potestatem apostolicae sedis immaculate administrare.* Deinde manus tenens super caput electi recitat supra ipsum longissimam orationem, supplicans divinum Redemptorem, ut mittat coesentialem ac consubstantialem sibi Spiritum Paracletum, et investiat novellum Catholicos plenitudine suorum donorum, ut possit digne ascendere ad cathedram S. Bartholomaei, S. Thaddaei, et S. Gregorii Illuminatoris, et orthodoxa fide ac sacris moribus munitus ecclesiam Armenam gubernare. Recitatur dein Ps. 131. *Memento Domine David etc.*, recitantur aliquot Epistolae et Evangelia, et duo episcopi cum voce alta alter natum faciunt praeconium satis prolixum. Primarius postea ex inferioribus patriarchis supplicat oratione prolixa Deum, ut novus Catholicos digne illum fastigium hierarchiae Armenae occupet, et populum regat sana et orthodoxa doctrina, ut sit mitis, patiens, castus, sobrius, prudens etc. Hac oratione dicta induunt ipsum paramentis patriarchalibus, quae similia sunt iis, quibus vestiuntur Graecorum patriarchae, conducunt ipsum ad sedem patriarchalem; omnis clerus ipsum adorat, et secundum dignitatem accedunt ad osculum manus. Hac caeremonia finita descendit de throno, et medius inter alios patriarchas, episcopos, sacerdotes et diaconos ad sanctum altare accedit, et incipit liturgiam. Qua finita recitatur psalmus 22. *Domine regit me et nihil mihi deerit etc.* et legitur caput 5. epistolae S. Petri: *Seniores ergo usque ad vers. 11. Ipsi gloria et imperium in saecula saeculorum. Amen.* Similiter caput 21. v. 15. evangelii S. Joannis; *Cum ergo prandissent etc.* usque ad verba: *Sequere me* versu 19. Sic terminatur functio, deponuntur sacra paramenta, et Catholicos conducit secum ad prandium patriarchas, episcopos et principales ex clero.